PRINCIPIA,
SEU
RUDIMENTA
GRAMMATICES,
EX INSTITUTIONIBUS
EMMANUELIS ALVARI,
E SOCIETATE JESU,

Ad commodum Juventutis excerpta.

LIBRI PRIMI PARS PRIOR.

BIBLIOTECA NAZIONALE "V... NAPO...

VIENNÆ AUSTRIÆ,

mpenſis JACOBI THEOBALDI LUDWIG,
Bibliopegi Privilegiati 1722.

AUCTOR LECTORI.

LIBROS de *Grammatica Inſtitutione*, quos nuper explanationibus illuſtratos edideram, compulſus ſum, Lector humaniſſime, nudos ferè ac luce privatos, diligentiùs tamen correctos, denuò foras dare, tum ne ſcholiorum multitudine impedirentur Tyrones, tum ut eis non ſolùm ad divites, ſed etiam ad tenuiores, quorum multò major ſemper fuit copia, aditus pateret. Quare te etiam atque etiam rogo, ut eorum tenuitatem, vel nuditatem potiùs, boni conſulas, vale.

Auctoris Carmen ad Librum.

SI quis te Criticus docto perſtrinxerit ungue,
Sint tibi Cenſoris munera grata tui.
Grates lætus ages, torvos ne contrahe vultus,
Nec ſigna ingrati pectoris ulla dabis.
Si quis Ariſtarchus forſan laudaverit idem,
Lumina dejicies, occupet ora rubor.
Nec te mulceri flatu patiaris inani,
Debetur ſoli Gloria jure DEO.

Idem ad Chriſtianum Præceptorem.

PAucis te volo, Chriſtiane Doctor,
Aurem, quæſo benignus admoveto.
Mores ſi doceas pios, pudicos,
Primùm, dein monumenta purioris
Linguæ, cum pietate copulata
Vera, te faciet beatioris
Vitæ participem Omnium Magiſter.

EMMA-

EMMANUELIS ALVARI
E SOCIETATE JESU
LIBER I.
DE INSTITUTIONE GRAMMATICA.
PRÆFATIO.

IUre optimo labor hic, qualis cunque eſt, fruſtrà ſuſceptus in tanta librorum multitudine videri poſſet, niſi ſingularis illa virtus, quâ res parvæ creſcunt, & ſinè qua maxima dilabuntur, nos tueretur. Etenim cùm Patribus noſtris illud imprimis propoſitum ſit, atque ob oculos perpetuò verſetur, ut qui Societati JESU, ejuſdem DEI Optimi Maximi beneficio nomen dedimus, non ſolùm in iis, quæ propria ipſius ſunt inſtituti, verùm etiam in rebus, quæ minimi videntur eſſe momenti, concordiſſimè vivamus; viſum eſt, ab aliquo noſtrûm Grammaticam artem ſcribendam eſſe, quâ ubique terrarum, quoad ejus fieri poſſet, noſtri uterentur. Quod onus, cùm mihi eſſet impoſitum, id equidem non meis humeris (ſcio enim quàm ſim imbecillis) ſed ſan-

Digitized by Google

ſta Obedientiæ virtute fretus , libenter ſuſcepi. Nam ei , qui ſponte ſuâ , ſui juris eſſe deſiit , proprióque judicio , atque voluntati propter Deum nuntium remiſit , non tam inſcitiæ nota , quàm non obedientis animi crimen pertimeſcendum eſt. Suſcepto itaque onere , operam dedi , ne officio meo deeſſem : fontes ipſos adii , M. Varronis Romanorum omnium eruditiſſimi libros de Etymologia , atque Analogia ; duodecim Fabij Quintiliani de Inſtitutione Oratoria , qui magnum adjumentum attulerunt ; Auli Gellii noctium Atticarum undeviginti , Probi , Diomedis , Phocæ , Donati , Priſciani Inſtitutiones Grammaticas , ùt potui , perlegi : quorum poſtremus ante mille annos , Juſtiniani Principis ætate , Athenis floruit. Is præter cæteros , decem & octo libros ſcripſit , in quibus paſſim Hominum doctiſſimorum teſtimoniis utitur , quorum hodie aut nulla , aut perexigua exſtant veſtigia. Eſt ille quidem ſermone inornato , & incompto , ſed multâ & variâ eruditione. Labitur interdum ùt homo , maximè ubi Latina Præcepta ùt Græcus ad Græcorum normam exigit : ſed graviſſimorum Auctorum , quos tertio quoque verbo citat , præclarâ atque luculentâ doctrinâ , ejus errata obteguntur penitùs & obſcurantur. De rebus vel minimis , tenuiſſimiſque , hoc eſt , primis elementis , inſigni diligentiâ , teſtes locupletiſſimos M. Varronem , C. Cæſarem , Plinium , *atque alios quàm plurimos producit. Nemo mihi quidem rem Grammaticam copioſiùs , nemo accuratiùs aut tractâſſe , aut plures veterum Grammaticorum commentarios videtur pervolutâſſe. Quod ad recentiores attinet , eos potiſſimùm evolvimus , qui nobis uſui*

uſui eſſent futuri. Jactis ad hunc modum fundamentis, ex utriuſque Grammatices Præceptis optima delegimus, quæ Terentij, Ciceronis, Cæſaris, Livij, Virgilij, Horatij, *atque aliorum veterum teſtimonijs, pro noſtra tenui, infirmáque parte confirmavimus. De his, ſi qui fortè in hunc librum incidiſſent, breviter putavimus admonendos. Reliquum eſt, quoniam librorum infinitus eſt numerus, ſcribendorum nullus eſt finis, ut convenienter divinis Præceptis, congruentérque vivamus, ita enim fiet, ut in libro vitæ conſcripti DEI Optimi Maximi conſpectu, cui hoc Opuſculum dicamus, perpetuò fruamur.*

ADMONITIO AUCTORIS.

CUm præclarum illud Horatij dictum:
Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem Teſta diu.

Veriſſimum eſſe, re ipsâ quotidie experiamur; dabit imprimis operam Præceptor, ut diſcipuli etiam nunc Tyrones, & Latinæ Linguæ rudes, jam inde à principio optimæ pronuntiationi aſſueſcant: quod ut faciliùs aſſequantur, ſtudiosè diligentérque obſervabit, quibus præcipuè vitiis laberet ea regio, in qua ſibi commiſſam juventutem inſtituet. Nam ſingulis ferè Nationibus domeſtica ac nativa inſunt vitia, quibus Latini ſermonis ſplendor obſcuratur, atque penè obruitur. Noſtrates pueri, ſi Magiſtrum diligentem, ac bene pronuntiandi ſtudioſum nacti fuerint, non malè equidem pronuntiant; ſin verò in eum inciderint, qui officio ſuo deſit, ac de auditorum progreſſu parùm ſit ſollicitus, barbarè literas M & N, extremas ſonant. Utuntur enim literâ neſcio quâ, nothâ, & adulterinâ, cujus literæ *P. Nigidius apud A Gellium lib. 19. cap. 14.* mentionem facit. *Inter literam*, inquit, *N & G. eſt alia vis, ùt in nomine Anguis & Angaria & Anchora, & Incrépat, & Incurrit, & Ingenuus. In omnibus enim his non verum N, ſed adulterinum ponitur: Nam N, non eſſe, lingua indicio eſt. Nam ſi ea litera eſſet, lingua palatum tangeret.*

nt. Hæc ille. Loquitur, ùt vides, non de extrema litera N, ſonus tamen & pronuntiatio eadem prorsùs eſt, quæ noſtratium M & N, cùm ſunt ultimæ: eodem enim modo Barbari, M & N extremas pronuntiant. D, T itidem extremas ſæpè numero intactas omittunt: interdum poſteriori Vocalem E adjungunt, Eſte, Abeſte, pro Eſt, Abeſt, dicentes. C ultimæ eandem vocalem addunt, eámque ſono accedente ad litteram Q pronuntiant, Hice, Hæce, Hoce, effutientes: quos ne primam quidem nominum formam patietur Præceptor ediſcere, niſi priùs hanc barbariem penitùs exuerint. Nam, cùm pronomen hoc crebrò ſit uſurpandum, opus eſt, ut id antè optimè pronuntient, quàm memoriæ infigant. In mediis Vocalibus C. ante T, vix attingunt. Pactum, delectum, dictum, doctum, ductum, quæque ſunt generis ejuſdem, C. literâ privantes. Eâdem injuriâ afficiunt P, ante T, & S, Aptus, ineptus, ſcriptus, ruptus, carpſi, repſi, ſcripſi, nupſi, ſiquidem in his & ſimilibus verbis vix auditur P. Iidem alterum S nonnunquam ſupprimunt, diſſero, diſſolvo, diſſitum, & nonnulla id genus perperàm ſonantes. U poſt literas Q & G, cùm liqueſcit, ita opprimunt, vel potiùs extinguunt, ut Quare, Quam, Aqua, Lingua, & alia ejuſdem generis verba fœdiſſimè corrumpant. Jam verò X, quocunque loco fuerit, pronuntiantes, pingue quiddam, & peregrinum ſonant; uſque eò, ut cùm verbi causâ, dixi, pronuntiârint; credas te

non Romanum, ſed Arabicum verbum audiiſſe. In his atque cæteris vitiis exſtirpandis, nervos omnes vigilans & induſtrius Præceptor contendet: varia remedia excogitabit, quibus os linguámque rudem informet: attentiſſimo ac libentiſſimo animo ſuos Tyrones legentes audiet: curabit, ut M preſſis labiis ſonent: docebit N ita pronuntiandum, ut lingua palatum tangat: etiam atque etiam inſtabit, urgebit, ut Hic, Hæc, Hoc, ita pronuntient, ut Vocalem, quam de ſuo addunt, procul abjiciant: X in priſtinum ſtatum reſtituet, ac frequentiſſimè inculcabit compendium eſſe duarum literarum C & S, neque aliter Dixi pronuntiandum eſſe, quàm ſi per C & S ſcriberetur Dicsi. Rubiginem in elementariis ludis contractam diligentiſſimè deterget, in his enim multa variáque pronuntiationis monſtra naſcuntur. Hinc frequentes illi barbariſmi Dejo, mejo, Dejum, mejum, meja, mejam, mejas, noſtratibus in ore ſunt: ſiquidem I poſt E pronuntiant, quoties dictio in ſyllabas eum, eo, eos, eam, ea, eas, deſinit. Hinc Eitiam tertio quoque verbo pro Etiam. In iiſdem ſyllabariis ſcholis pleraque omnia, quæ ſuprà diximus, orta ſunt vitia: nam dum verba articulatim ſyllabatímque potiùs mandant, quàm ſonant, literáſque aliàs detrahunt, aliis alias permutant, ſonos fingunt novos inauditos. Quare congerenda eſt magna verborum ſylva, quorum pronuntiatio difficilior ſit, quibuſcum tamdiu novi Palæſtritæ luctabuntur, donec devicta, & proſtrata fœdiſſima barbaries, è palæ-

palæſtra, Gymnaſióque extrudatur, & in perpetuum relegetur. Hoc idem *Fabius lib.* 1. initio vehementer Præceptoribus commendat his verbis: *Non alienum fuerit ab iis ætatibus, quo ſit abſolutius os & expreſſior ſermo, ut nomina quædam, verſúsque affectatæ difficultatis ex pluribus aſperrimè coëuntibus inter ſe ſyllabis catenatos, & velut confragoſos quàm citiſſimè volvant, χαλιvοὶ Græcè vocantur.* Res modica dictu, quâ tamen omiſsâ, multa linguæ vitia, niſi primis eximantur annis, inemendabili impoſterum pravitate durant. Latinum Alphabetum vel ſyllabatim dictare non erubeſcet: alioquin id, quod ſæpè uſu venit, poſt multos annos analphabeti reperientur, Eme, Ene, Erre, & alia his deteriora literarum nomina perridiculè uſurpantes. Quòd ſi Profeſſor id exiſtimabit humilius eſſe, quàm ut ſuum Gymnaſium deceat, potiúsque ad elementarios, abecedarióſque Magiſtros ſpectare; meminerit & ſe, & eam, quam profitetur artem, ab elementis, literiſque nomen traxiſſe. Nos certè, quoniam in eadem verſamur, ipſum non nudis formis, ſed plenis nominibus libentiſſimè ſubjicimus, *A, Be, Ce, De, E, Ef, Ge, Ha, I, Kappa, El, Em, En, O, Pe, Qu, Er, Es, Te, U, Ix, Ypſilon, Zeta.* Multa denique, ne longior ſim, Tyrunculis diſcenda, multa dediſcenda ſunt, pro variis Nationum linguis & vitiis, quæ præceptor pro ſua prudentia, ac eruditione, etiam atque etiam conſiderabit.

DE NOMINUM DECLINATIONE.

VETERES *illi ac nobiles Grammatici, vel Ciceronis florentiſſimâ ætate, nominibus declinandis Pronomen ſive Articulum (nam utroque modo à Terentio Varrone dicitur)* Hic, Hæc, Hoc, *caſibus, omnibus, præponebant, quo tum nominum genera, tum caſus notabant; Non quòd Græcorum more Romani articulos in oratione adhiberent, ſed ut expeditiùs rem Grammaticam tractarent: ne ſi virile, muliebre, ac neutrum genus, nominandi, interrogandi, dandi, cæteriſque, caſibus, ſæpiùs inculcarent, legentibus tædium afferrent. Quâ declinandi ratione,* M. Varro *Romanorum eruditiſſimus, frequentiſſimè utitur, in iis libris, quos de Analogia ſcriptos reliquit, in quorum tertio*, Dicunt, *inquit*, non habere caſus Mox, & Vix; Nequam habere, quòd dicamus, hic Nequam, hujus Nequam, huic Nequam. *Idem in eodem, ubi de naturali, & voluntaria declinatione agit.* Naturam dico, cùm univerſi acceptum nomen ab eo, qui imponit, non acquirimus, quemadmodum id velit declinari, ſed ipſi declinamus, ùt hujus Romæ, hanc Romam: *in eodem.* Dicitur enim hic Lepus, & hoc Nemus; ſi ejuſdem generis eſſent, utrique præponeretur idem, ac diceretur, aut hic Lepus, & hic Nemus, aut hoc Lepus, & hoc Nemus.

P. N.

P. Nigidius, *quem M. Tullius propter excellentem & ingenij, & eruditionis præſtantiam coluit*, *atque plurimi fecit*, *in quarto & vigeſimo Commentariorum Grammaticorum apud Gellium lib. 13. cap. 24.* Si hujus, *inquit*, amici, vel hujus magni, ſcribas, unum I facito extremum: ſin verò hi amicei, hi magnei, caſu multitudinis recto, tunc ante I ſcribendum erit E, atque id ipſum facies in ſimilibus. *Eodem modo* Fabius, Probus, Gellius *locuti ſunt*, *& qui poſt eos Præcepta Grammatices tradiderunt.* Donatus *non ſolùm articulos caſibus*, *ſed ipſis etiam articulis caſuum appellationes præpoſuit*: *hoc modo Nominativo hic Magiſter*, *Genitivo hujus Magiſtri*, *Dativo huic Magiſtro.* Diomedes *veterum ritu articulis contentus fuit. Quid ergo*, *dicet aliquis*, *tibi in mentem venit*, *ut à graviſſimorum Hominum ſententia recederes? Ego verò*, *tantum abeſt ut ab eorum ſententia receſſerim*, *ut ipſos etiam in his Commentariolis*, *ad imitandum mihi potiſſimum propoſuerim. Quibus igitur rationibus adductus*, *pueris declinationum formas*, *prætermiſſis articulis*, *ediſcendas proponis? Nimirum*, *quia ſatìs ſupérque arbitror caſuum vocabula*, *ipſis caſibus proponere*, *articulos verò Nominum tantùm poſitionibus*, *rectiſque caſibus. Aliud eſt enim rationem*, *viámque tradere*, *qua Latinam Linguam diſcas*, *aliud Grammaticas quæſtiones explicare*, *modóſque difficiles expedire*, *hìc & articulis*, *licèt utare*, *& alijs*, *quæ Grammaticorum quidem ſunt propria*, *ſed à Latini ſermonis cultu*, *& elegantia longè alieniſſima*, *illinc omnia*, *quæ potiùs impedimento*, *quàm emolumento eſſe poſſunt*, *quoad ejus fieri poterit*, *removenda ſunt.*

Quor-

Quorſum enim ea Pueri memoriæ mandent, quæ nullam ipſis utilitatem ſint allatura? Quid attinet nomina articulis infarcire, quorum nullus in oratione Latina ſit uſus? Quod ſi priſcis illis temporibus in ſtudio fuit Ludimagiſtris, ut Pueros Nomina in caſus inclinantes articulis tanquam crepitaculis quibusdam oblectarent, nemini id mirum videri debet; ſiquidem eâ ætate Latinam Linguam cum lacte nutricis ſugebant. Nobis verò non idem licet, qui Muſas non domi natas, ſed multo ſudore partas colimus. Quæ cùm ità ſint, ea doceantur, quæ brevi eis uſui futura ſunt. Incipiant jam nunc loco Articulorum mobilia nomina cum fixis conjungere, & in ipſo primo aditu veſtibulóque Grammaticæ, adjectivi ac ſubſtantivi Nominis conſenſum, concordiámque deguſtare, ac rectæ conſtructionis partem, licèt imprudentes, experiri: Ita enim fiet, ut aſſiduâ exercitatione, tum expeditiùs, tum faciliùs & ſcribant & loquantur. Quæ me cauſa movit, ut declinandi initium à muliebri vocabulo facerem, ut vel primo ipſo die, quo Grammaticam attigiſſent, aliquem ſui laboris fructum perciperent, nam adjectiva, ſi ejuſdem ſint formæ, atque exitûs, ſinè ullo labore cum Subſtantivis copulant, ùt: Ferula acerba: ſin autem figurâ ab iiſdem diſcrepent, non ſtatim, ſed paucis poſt diebus declinanda ſunt, ùt: Ferula minax, Muſa dulcis.

PRI-

PRIMA NOMINUM DECLINATIO.

MUSA, nomen Declinationis primæ, generis Fœminini, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo	hæc	Muſa	Die Kunſt.
Genitivo	hujus	Muſæ	der Kunſt.
Dativo	huic	Muſæ	der Kunſt.
Accuſativo	hanc	Muſam	die Kunſt.
Vocativo	ô	Muſa	O du Kunſt.
Ablativo	ab hac	Muſa	von der Kunſt.

Numero Plurali.

Nominativo	hæ	Muſæ	Die Künſte.
Genitivo	harum	Muſarum	deren Künſten.
Dativo	his	Muſis	denen Künſten.
Accuſativo	has	Muſas	die Künſte.
Vocativo	ô	Muſæ	O ihr Künſte.
Ablativo	ab his	Muſis	von denen Künſten.

Sic inflectitur, Hæc Muſa jucunda. Hæc ferula acerba. Paucis poſt diebus. *Hæc Muſa dulcis. Hæc ferula minax. Hic nauta vigilans. Hic Poëta optimus.*

Aſſueſcant Pueri in ipſo Primo aditu, veſtibulóque Grammaticæ adjectiva nomina cum ſubſtantivis copulare; Adjectiva ne multa ſint, ne inepta, ne temerè congeſta: ſint delecta, à bonis authoribus petita, ad ſummum duo, ùt: Puer verecundus & ingenioſus.

SE-

SECUNDA DECLINATIO.

Dominus, nomen Declinationis ſecundæ, generis Maſculini, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo	hic	Dominus	Der Herr.
Genitivo	hujus	Domini	Des Herrn.
Dativo	huic	Domino	Dem Herrn.
Accuſativo	hunc	Dominum	Den Herrn.
Vocativo	ô	Domine	O du Herr.
Ablativo	ab hoc	Domino	Von den Herrn.

Numero plurali.

Nominativo	hi	Domini	Die Herren.
Genitivo	horum	Dominorum	Deren Herren.
Dativo	his	Dominis	Denen Herren.
Accuſativo	hos	Dominos	Die Herren.
Vocativo	ô	Domini	O ihr Herren.
Ablativo	ab his	Dominis	Von denen Herren.

Hic Dominus juſtus. Hic Dominus bonus. Aliquot poſt dies. *Hic Dominus prudens. Hic animus generoſior. Hæc populus proceriſſima.*

Tempus, nomen Declinationis ſecundæ, generis Neutrius, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo	hoc	Templum	Die Kirche.
Genitivo	hujus	Templi	Der Kirchen.
Dativo	huic	Templo	Der Kirchen.
Accuſativo	hoc	Templum	Die Kirche.
Vocativo	ô	Templum	O du Kirche.
Ablativo	ab hoc	Templo	Von der Kirchen.

Numero Plurali.

Nominativo	hæc	Templa	Die Kirchen.

Geni-

Genitivo	horum	Templorum	Deren Kirchen.
Dativo	his	Templis	Denen Kirchen.
Accuſativo	hæc	Templa	Die Kirchen.
Vocativo	ô	Templa	O ihr Kirchen.
Ablativo	ab his	Templis	Von denen Kirchen.

Hoc templum ſanctiſſimum. Hoc ingenium eximium. Suo tempore. *Hoc Templum ingens. Hoc ingenium illuſtre, &c.*

Neutra habent tres ſimiles Caſus, nominandi, accuſandi, & vocandi, iique in numero multitudinis A literâ terminantur.

TERTIA DECLINATIO.

SERMO, nomen Declinationis tertiæ, generis Maſculini, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo	hic	Sermo	Die Rede.
Genitivo	hujus	Sermonis	Der Rede.
Dativo	huic	Sermoni	Der Rede.
Accuſativo	hunc	Sermonem	Die Rede.
Vocativo	ô	Sermo	O du Rede.
Ablativo	ab hoc	Sermone	Von der Rede.

Numero Plurali.

Nominativo	hi	Sermones	Die Reden.
Genitivo	horum	Sermonum	Deren Reden.
Dativo	his	Sermonibus	Denen Reden.
Accuſativo	hos	Sermones	Die Reden.
Vocativo	ô	Sermones	O ihr Reden.
Ablativo	ab his	Sermonibus	Von denen Reden.

Hic ſermo elegans, quotidianus. Hæc virtus admiranda. Hæc Oratio elegantior, &c.

TEM-

Digitized by Google

Tempus, nomen Declinationis tertiæ, generis Neutrius, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo	hoc	Tempus	Die Zeit.
Genitivo	hujus	Temporis	der Zeit.
Dativo	huic	Tempori	der Zeit.
Accuſativo	hoc	Tempus	die Zeit.
Vocativo	ô	Tempus	O du Zeit.
Ablativo	ab hoc	Tempore	von der Zeit.

Numero Plurali.

Nominativo	hæc	Tempora	Die Zeiten.
Genitivo	horum	Temporum	deren Zeiten.
Dativo	his	Temporibus	denen Zeiten.
Accuſativo	hæc	Tempora	die Zeiten.
Vocativo	ô	Tempora	O ihr Zeiten.
Ablativo	ab his	Temporibus	von denen Zeitē.

Ita; Hoc tempus brevius. Hoc tempus pretioſum. Hoc tempus velox. Hoc nomen celebre. Hoc ſlumen rapidum.

Parens, nomen Declinationis tertiæ, generis Communis, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo hic & hæc Parens Der Vatter /
Genitivo hujus Parentis (oder die Mutter.
Dativo Huic Parenti.
Accuſativo hunc & hanc Parentem.
Vocativo ô Parens.
Ablativo ab hoc & hac Parente.

Pluraliter.

Nominativo hi Parentes. Die Eltern.
Genitivo horm Parentum.
Dativo his Parentibus.
Accuſativo hos Parentes.

Vocativo	ô	Parentes.	
Ablativo	ab his	Parentibus.	

Sic: *Hic & hæc civis.* *Hic & hæc hoſtis.*

His Nominibus addantur Adjectiva, non conjunctim, ſed ſeparatim. Hic civis Romanus. Hæc civis Romana.

QUARTA DECLINATIO.

SENSUS, nomen Declinationis quartæ, generis Maſculini, numeri Singularis, ſic declinabitur.

NOminativo	hic	Senſus	Der Sinn.
Genitivo	hujus	Sensûs	Deß Sinns.
Dativo	huic	Senſui	Dem Sinn.
Accuſativo	hunc	Senſum	Den Sinn.
Vocativo	ô	Senſus	O du Sinn.
Ablativo	ab hoc	Senſu	Von den Sinn.

Numero Plurali.

Nominativo	hi	Senſus	Die Sinne.
Genitivo	horum	Senſuum	Deren Sinnen.
Dativo	his	Senſibus	Denen Sinnen.
Accuſativo	hos	Senſus	Die Sinne.
Vocativo	ô	Senſus	O ihr Sinne.
Ablativo	ab his	Senſibus	Von denē Siñen.

Hic ſenſus hebes. Hic ſenſus tardus. Hic ſenſus tenuis. Hæc anus delira.

GENU, nomen Declinationis quartæ, generis Neutrius, numeri Singularis, ſic declinabitur.

NOminativo	hoc	Genu	Das Knye.
Genitivo	hujus	Genu	Deß Knyes.
Dativo	huic	Genu	Dem Knye.
Accuſativo	hoc	Genu	Das Knye.

Voca-

Vocativo	ô	Genu	O du Knye.
Ablativo	ab hoc	Genu	Von dem Knye.

Pluraliter.

Nominativo	hæc	Genua	Die Knye.
Genitivo	horum	Genuum	Deren Knyen.
Dativo	his	Genibus	Denen Knyen.
Accuſativo	hæc	Genua	Die Knye.
Vocativo	ô	Genua	O ihr Knye.
Ablativo	ab his	Genibus	Von denen Knyen.

Hoc genu flexum. Hoc genu tumens. Hoc cornu recurvum, ramoſum.

QUINTA DECLINATIO.

Dies, nomen Declinationis quintæ, numeri Singularis, generis Communis, ſic declinabitur.

Nominativo	hic & hæc	Dies	Der Tage.
Genitivo	hujus	Diei	Deß Tages.
Dativo	huic	Diei	Dem Tage.
Accuſativo	hunc & hanc	Diem	Den Tage.
Vocativo	ô	Dies	O du Tage.
Ablativo	ab hoc & hac	Die	Von dem Tage.

In Plurali Maſculini tantùm.

Nominativo	hi	Dies	Die Tåge.
Genitivo	horum	Dierum	Deren Tågen.
Dativo	his	Diebus	Denen Tågen.
Accuſativo	hos	Dies	Die Tåge.
Vocàtivo	ô	Dies	O ihr Tåge.
Ablativo	ab his	Diebus	Von denen Tågen.

Hic dies lætiſſimus. Hic dies illuſtris. Hæc res domeſtica. Hæc res familiaris.

DE

DE NOMINUM ADJECTIVORUM DECLINATIONIBUS DIRECTIS, ET OBLIQUIS.

Bonus, bona, bonum, Nomen mobile, Declinationis primæ & ſecundæ, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo	hic Bonus Der hæc Bona Die hoc Bonum Das	gute.
Genitivo	hujus Boni Deß hujus Bonæ Der hujus Boni Deß	guten.
Dativo	huic Bono Dem huic Bonæ Der huic Bono Dem	guten.
Accuſativo	hunc Bonum Den guten. hanc Bonam Die gute. hoc Bonum Das gute.	
Vocativo ô	Bone O du guter. Bona O du gute. Bonum O du gutes.	
Ablativo ab	hoc Bono von dem hac Bona von der hoc Bono von dem	guten.

Pluraliter.

Nominativo	hi Boni hæ Bonæ hæc Bona	Die gute.

Digitized by Google

Genitivo	horum	Bonorum	Deren guten.
	harum	Bonarum	
	horum	Bonorum	
Dativo	his	Bonis,	Denen guten.
Accuſativo	hos	Bonos	Die gute.
	has	Bonas	
	hæc	Bona	
Vocativo ô		Boni	O ihr gute.
		Bonæ	
		Bona	
Ablativo	ab his	Bonis	Von denen guten.

Subjecta Nomina eodem modo declinantur, niſi quòd caſus interrogandi ſyllabâ IUS, dandi verò I. literâ terminetur.

ALter, altera, alterum: alterius, alteri.
Alius, alia, aliud: alius, alij.
Solus, ſola, ſolum: ſolius, ſoli.
Totus, tota, totum: totius, toti.
Unus, una, unum: unius, uni.
Ullus, ulla, ullum: ullius, ulli.
Nullus, nulla, nullum: nullius, nulli.
Uter, utra, utrum: utrius, utri.
Neuter, neutra, neutrum: neutrius, neutri.
Uterque, utraque, utrumque: utriusque, utrique.
Alteruter, alterutra, alterutrum: alterutrius, & alteriusutrius: alterutri.

Priſcis illis temporibus uſitatam, ac tritam declinandi rationem ſervabant: Alter, alteri, altero,: Alius, alij, alio, *Et cætera eodem modo. Hinc genitivo* neutri *utitur Varro lib. 2. de Analog. quem genitivum à pri-*

ſcis

ſcis acceptum ſuo jure conſervârunt, & retinuerunt Grammatici.

TERTIA NOMINUM ADJECTIVORUM DECLINATIO.

ACER, acris, acre, nomen Adjectivum Declinationis tertiæ, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo	hic Acer	Der ſcharffe.
	hæc Acris	Die ſcharffe.
	hoc Acre	Das ſcharffe.
Genitivo	hujus Acris,	Deß/ der/ deß ſcharffen.
Dativo	huic Acri,	Dem/ der/ dem ſcharffen.
Accuſativo	hunc & hanc Acrem	Den ſcharffen. Die ſcharffe.
	& hoc Acre	Das ſcharffe.
Vocativo ô	Acer	O du ſcharffer.
	Acris	O du ſcharffe.
	Acre	O du ſcharffes.
Abl.	hoc hac hoc Acri	Von dem/der/dem ſcharffen.

Pluraliter.

Nominat.	hi hæ Acres & hæc Acria,	Die ſcharffe.
Gen.	horum harum horum Acrium	Deren ſcharffen.
Dativo	his Acribus	Denen ſcharffen.
Accuſat.	hos has Acres & hæc Acria	Die ſcharffe.
Vocativo	ô Acres & Acria	O ihr ſcharffe.
Ablativo	ab his Acribus	Von denen ſcharffen.

Sic declinantur Alacer, Celer, Equeſter, Volucer, Sylveſter.

Si Nomen Adjectivum habuerit tres formas, prima erit generis Maſculini, altera Fœminini, tertia Neutrius.

Brevis, & Breve, Nomen Adjectivum, Declinationis tertiæ, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominat. { hic & hæc Brevis } Der kurtze. Die kurtze.
{ & hoc Breve } Das kurtze.
Genitivo hujus Brevis Deß/Der/Deß kurtzen.
Dativo huic Brevi Dem/Der/Dem kurtzen.
Accuſat. { hunc, hanc Brevem } Den kurtzen. Die kurtze.
{ & hoc Breve } Das kurtze.
Vocativo ô { Brevis } O du { kurtzer. kurtze.
{ & Breve } kurtzes.
Abl. ab hoc, hac, hoc Brevi von dem/der/dem kurtzē.

Numero Plurali,

Nominat. hi, hæ Breves & hæc Brevia Die kurtze.
Genit. horum, harum, horum Brevium Deren kurtzē.
Dativo his Brevibus Denen kurtzē.
Accuſat. hos, has Breves & hæc Brevia Die kurtze.
Vocativo ô Breves & Brevia O ihr kurtzen.
Ablativo ab his Brevibus Von denen kurtzen.

Si Adjectivum nomen duas habuerit formas, prior erit generis Communis, poſterior Neutrius.

Brevior, & Brevius, Nomen Comparativum, Declinationis tertiæ, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo hic & hæc Brevior, & hoc Brevius.
Genitivo Brevioris.
Dativo Breviori.
Accuſativo Breviorem, & Brevius.

Voca-

Vocativo	ô	Brevior, & Brevius.
Ablativo	à	Breviore, vel Breviori.

Pluraliter.

Nominativo		Breviores, & Breviora.
Genitivo		Breviorum.
Dativo		Brevioribus.
Accuſativo		Breviores, & Breviora.
Vocativo	ô	Breviores, & Breviora.
Ablativo	à	Brevioribus.

Felix, Nomen Adjectivũ, Declinationis tertiæ, generis Omnis, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominat.	hic, hæc, hoc	Felix	Der Glückſeelige.
Genitivo	hujus	Felicis	Deß Glückſeeligen
Dativo	huic	Felici	Dem Glückſeeligẽ.
Acc.	hunc, hanc Felicẽ, & hoc	Felix	Den Glückſeeligẽ.
Vocativo	ô	Felix	O du Glückſeeliger.
Abl.	ab hoc, hac, hoc	Felice vel Felici	Von dẽ Glückſeeligen.

Numero Plurali.

Nom.	hi, hæ Felices, & hæc	Felicia	Die Glückſeelige.
Gen.	horum, harum, horum	Felicium	Deren Glückſeeligen.
Dativo	his	Felicibus	Denen Glückſeeligen.
Acc.	hos, has, Felices, & hæc	Felicia	Die Glückſeelige.
Vocativo	ô	Felices, & Felicia	O ihr Glückſeelige.
Ablativo	ab his	Felicibus	Von denen Glückſeeligen.

Si Nomen Adjectivum unam tantùm habuerit formam, erit generis omnis.

Cùm ſextus caſus Nominum, quæ junctis literis N *& S terminantur, in E, ùt Verius Flaccus auctor graviſſimus docet, ferè exeat; cùmque Genitivus multitu-*

 dinis

dinis eorundem Nominum raró ab Oratoribus imminuitur, ſiquidem diligentium, elegantium, ingentium, *& alios id genus caſus, plenos non imminutos*, diligentum, elegantum, &c. *fermè uſurpant; in locum Nominis* prudens, *ſubſtituimus* felix, *ne imperitis errandi anſam daremus. Non negamus eſſe quædam, quorum Ablativus etiam I literâ finitur, cujuſmodi ſunt*, ingens, recens, vehemens: *de quibus atque Participiis, quæ ejuſdem poſitionis, fuſiùs ſuo loco diximus. Hic enim tantùm nobis admonendus fuit Lector de hac exemplorum permutatione.* Felix *imprimis placuit, quòd eô Diomedes, & Donatus uſi fuerint.*

NOMINA ANOMALA.

Nominat.	hæc	Domus	Das Hauß.
Genit.	hujus	Domi vel Domûs	Deß Hauſes.
Dativo	huic	Domui	Dem Hauſe.
Accuſativo	hanc	Domum	Das Hauß.
Vocativo	ô	Domus	O du Hauß.
Ablativo	ab hac	Domo	Von dem Hauſe.

Pluraliter.

Nominativo	hæ	Domus	Die Häuſer.
Genit.	harũ	Domorũ vel Domuum	Deren Häuſern.
Dativo	his	Domibus	Denen Häuſern.
Accuſat.	has	Domos, vel Domus	Die Häſer.
Vocativo	ô	Domus	O ihr Häuſer.
Ablativo	ab his	Domibus	Von denen Häuſern.

Pluraliter.

Nominativo { Duo / Duæ / Duo } Zwey.

Geni-

Digitized by Google

Genitivo	Duorum Duarum Duorum	Zweyer.
Dativo	Duobus Duabus Duobus	Zweyen.
Accuſativo	Duos, vel Duo Duas Duo	Zwey.
Vocativo ô	Duo Duæ Duo	O ihr Zwey.
Ablativo à	Duobus Duabus Duobus	Von denen Zweyen.

AMBO, eodem modo declinatur.

Pluraliter.

Nominativo	Ambo Ambæ Ambo	Beyde.
Genitivo	Amborum Ambarum Amborum	Beyder.
Dativo	Ambobus Ambabus Ambobus	Beyden.
Accuſativo	Ambos, vel Ambo Ambas Ambo	Beyde.

Vocativo ô	Ambo Ambæ Ambo	O ihr Beyde.
Ablativo ab	Ambobus Ambabus Ambobus	Von Beyden.

Duo *vel* Ambo *accuſandi caſûs generis maſculini non ſunt in uſu, niſi apud Poëtas.*

DE PRONOMINUM PRIMITIVORUM DECLINATIONE.

Ego, Pronomen Perſonæ primæ, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo		Ego	Ich.
Genitivo		Mei	Meiner.
Dativo		Mihi vel mî	Mir.
Accuſativo		Me	Mich.
Ablativo	à	Me	Von mir.

Pluraliter.

Nominativo		Nos	Wir.
Genitivo		Noſtrûm vel noſtri	Unſer.
Dativo		Nobis	Uns.
Accuſativo		Nos	Uns.
Ablativo	à	Nobis	Von Uns.

Tu, Pronomen Perſonæ ſecundæ, numeri Singularis, ſic declinabitur.

Nominativo	Tu	Du.
Genitivo	Tui	Deiner.
Dativo	Tibi	Dir.

Accu-

Accuſativo		Te	Dich.
Vocativo	ô	Tu	O du.
Ablativo	à	Te	Von dir.

Pluraliter.

Nominatio		Vos	Ihr.
Genitivo		Veſtrûm vel veſtri.	Euer.
Dativo		Vobis	Euch.
Accuſativo		Vos	Euch.
Vocativo	ô	Vos	O ihr.
Ablativo	à	Vobis.	Von euch.

Sui, Pronomen Perſonæ tertiæ, numeri utriusque, ſic declinabitur.

Genitivo		Sui	Seiner.
Dativo		Sibi	Ihm.
Accuſativo		Se	Sich.
Ablativo	à	Se	Von ſich.

Pluraliter.

Genitivo		Sui	Ihrer.
Dativo		Sibi	Ihnen.
Accuſativo		Se	Sich.
Ablativo	à	Se	Von ſich.

Pronomina, Hic, Iſte, Ille, Ipſe, Is, Idem, quæ aliquâ ex parte primam, & ſecundam Nominum AdjectivorumDeclinationem imitantur, ſic declinabuntur.

Nominativo	Hic	Der.
	Hæc	Die.
	Hoc	Das.

Geni-

Genitivo	Hujus	Deß. Der. Deß.
Dativo	Huic	Dem. Der. Dem.
Accuſativo	Hunc Hanc Hoc	Den. Die. Das.
Ablativo ab	Hoc Hac von Hoc	Dem. Der. Dem.

Pluraliter.

Nominativo	Hi Hæ Hæc	Die:
Genitivo	Horum Harum Horum	Deren.
Dativo	His	Denen.
Accuſativo	Hos Has Hæc	Die
Ablativo	ab His	Von denen.

Numero Singulari.

Nominativo	Iſte Iſta Iund	Dieſer. Dieſe. Dieſes.

Geni.

Digitized by Google

Genitivo	Iſtius.	Dieſes. Dieſer. Dieſes.
Dativo	Iſti	Dieſem. Dieſer. Dieſem.
Accuſativo	Iſtum Iſtam Iſtud	Dieſen. Dieſe. Dieſes.
Ablativo ab	Iſto Iſta von Iſto	Dieſem. Dieſer. Dieſem.

Pluraliter.

Nominativo	Iſti Iſtæ Iſta	Dieſe.
Genitivo	Iſtorum Iſtarum Iſtorum	Dieſer.
Dativo	Iſtis	Dieſen.
Accuſativo	Iſtos Iſtas Iſta	Dieſe.
Ablativo ab	Iſtis	Von dieſen.

Numero Singulari.

NOminativo	Ille Illa Illud	Jener. Jene. Jenes.
Genitivo	Illius.	Jenes. Jener. Jenes.

Dati-

Dativo	Illi		Jenem. Jener. Jenem.
Accuſativo	Illum Illam Illud		Jenen. Jene. Jenes.
Ablativo ab	Illo Illa Illo	von	Jenem. Jener. Jenem.

Pluraliter.

Nominativo	Illi Illæ Illa	Jene.
Genitivo	Illorum Illarum Illorum	Jener.
Dativo	Illis	Jenen.
Accuſativo	Illos Illas Illa	Jene.
Ablativo ab	Illis	Von Jenen.

Numero Singulari.

Nominativo	Ipſe Ipſa Ipſum	Er. Sie. Das.
Genitivo	Ipſius	Sein. Ihr. Deß.
Dativo	Ipſi	Ihm. Ihr. Dem.

Accu-

Accuſativo	Ipſum Ipſam Ipſum		Ihn. Sie. Das.
Ablativo ab	Ipſo Ipſa Ipſo	von	ihm. ihr. dem.

Pluraliter.

Nominativo	Ipſi Ipſæ Ipſa	Sie
Genitivo	Ipſorum Ipſarum Ipſorum	Ihrer.
Dativo	Ipſis	Ihnen.
Accuſativo	Ipſos Ipſas Ipſa	Sie.
Ablativo ab	Ipſis	Von ihnen.

Numero Singulari.

Nominativo	Is Ea Id	Er. Sie. Das.
Genitivo	Ejus	Sein. Ihr. Deß.
Dativo.	Ei	Ihm. Ihr. Dem.
Accuſativo	Eum Eam Id	Ihn. Sie. Das.

Abla-

Ablativo ab	Eo	von	ihm.
	Ea		ihr.
	Eo		dem.

Pluraliter.

Nominativo	Ii Eæ Ea	Sie.
Genitivo	Eorum Earum Eorum	Ihrer.
Dativo	Eis, vel Iis	Ihnen.
Accuſativo	Eos Eas Ea	Sie.
Ablativo	ab Eis, vel Iis	Von ihnen.

Numero Singulari.

Nominativo	Idem Eadem Idem	Derſelbige. Dieſelbige. Daſſelbige.
Genitivo	Ejusdem	Deſſelbigen. Derſelbigen. Deſſelbigen.
Dativo	Eidem	Demſelbigen. Derſelbigen. Demſelbigen.
Accuſativo	Eundem Eandem Idem.	Denſelbigen. Dieſelbige. Daſſelbige.

Abla-

Ablativo ab { Eodem / Eadem / Eodem } von { demſelbigen. / derſelbigen. / demſelbigen.

Numero Plurali.

Nominativo { Iidem / Eædem / Eadem } Dieſelbige.

Genitivo { Eorundem / Earundem / Eorundem } Derenſelbigen.

Dativo Eisdem, vel iisdem Denenſelbigen.

Accuſativo { Eosdem / Easdem / Eadem } Dieſelbige.

Ablativo ab Eisdem, vel iisdem von denenſelbigen.

DE PRONOMINUM DERIVATIVORUM DECLINATIONE.

Meus, mea, meum: Tuus, tua, tuum: Suus, ſua, ſuum: Noster, noſtra, noſtrum: Vester, veſtra, veſtrum declinantur ùt nomina Adjectiva primæ, & ſecundæ Declinationis.

Numero Singulari.

Nominativo { Meus / Mea / Meum } { Mein. / Meine. / Mein.

Genitivo. { Mei / Meæ / Mei } { Meines. / Meiner. / Meines.

Dativo	Meo Meæ Meo		Meinem. Meiner. Meinem.
Accuſativo	Meum Meam Meum		Meinen. Meine. Mein.
Vocativo ô	Mi Mea Meum		O mein.
Ablativo à	Meo Mea Meo	von	Meinem. Meiner. Meinem.

Pluraliter.

Nominativo	Mei Meæ Mea	Meine.
Genitivo	Meorum Mearum Meorum	Meiner.
Dativo	Meis	Meinen.
Accuſativo	Meos Meas Mea	Meine.
Vocativo ô	Mei Meæ Mea	O meine.
Ablativo à	Meis	Von meinen.

Veteres Mius *dicebant*, *unde Vocativus* ô Mi.

Hæc tria Vocativo carent.

Tuus, Tua, Tuum, Dein.

Suus

	Suus,	Sua,	Suum,	Sein.
	Veſter,	Veſtra,	Veſtrum,	Euer.
At	Noſter,	Noſtra,	Noſtrum,	*Vocativum.*
habet	ô Noſter,	Noſtra,	Noſtrum,	O unſer.

NOSTRAS, & VESTRAS, Pronomina Derivativa, omnis generis, declinantur ùt nomina Adjectiva tertiæ Declinationis.

NOm. hic, hæc, hoc	Noſtras	Der/die/das unſerig.
Genitivo	Noſtratis.	
Dativo	Noſtrati.	
Accuſativo	Noſtratem, & Noſtras.	
Vocativo	ô Noſtras.	
Ablativo	à Noſtrate, vel Noſtrati.	

Pluraliter.

Nominativo	Noſtrates, & Noſtratia	Die unſerige.
Genitivo	Noſtratium.	
Dativo	Noſtratibus.	
Accuſativo	Noſtrates, & Noſtratia.	
Vocativo	ô Noſtrates, & Noſtratia.	
Ablativo	à Noſtratibus.	

Hic, hæc, hoc Veſtras, Der/die/das eurig/*Vocat. caret.*

PROVOCABULUM, ſive Pronomen Relativum, Qui, Quæ, Quod, ſic declinabitur.

NOminativo	Qui Quæ Quod	Welcher. Welche. Welches.
Genitivo	Cujus	Welches. Welcher. Welches.

Dativo	Cui	Welchem. Welcher. Welchem.
Accuſativo	Quem Quam Quod	Welchen. Welche. Welches.
Ablativo à	Quo, *vel* Qui Qua, *vel* Qui Quo, *vel* Qui	von Welchem. Welcher. Welchem.

Numero Plurali,

Nominativo	Qui Quæ Quæ	Welche.
Genitivo	Quorum Quarum Quorum	Welcher.
Dativo	Quęis, Quîs, *vel* Quibus	Welchen.
Accuſativo	Quos Quas Quæ	Welche.
Ablativo	à Quêis, Quis, *vel* Quibus	Von welchen.

Quis Provocabulum, ſive Pronomen Interrogativum, ſive Infinitum, ſic declinabitur.

Nominativo	Quis, *vel* Qui Quæ Quod, *vel* Quid.	Wer. Welche. Was.
Genitivo	Cujus	Weß. Welcher. Welches.

Dati-

Dativo { Cui } { Wem. Welcher. Welchem.

Accuſativo { Quem, Quam, Quod, *vel* Quid } { Wen. Welche. Was.

Ablativo à { Quo, Qua, Quo } von { Wem. Welcher. Welchen.

Pluraliter.

Nominatio { Qui, Quæ, Quæ, *vel* Qua } Welche.

Genitivo { Quorum, Quarum, Quorum. } Welcher.

Dativo Quêis, Quis, *vel* Quibus Welchen.

Accuſativo { Quos, Quas, Quæ, *vel* Qua } Welche.

Ablativo à Quêis, Quis, *vel* Quibus Von welchen.

Ablativus, Qui, *eſt omnis generis, quo utimur poſt-poſitâ præpoſitione Cum.* Terent. Heaut. *Quicum loquitur filius*? Cic. ad Sulpitium lib. 4. *Nemo eſt omnium, quicum potiùs mihi, quàm tecum communicandum putem.*

Tunc ſic expirans, Accam ex æqualibus unam
Alloquitur, fida ante alias, quæ ſola Camillæ,
Quicum partiri curas. Virg. Æn. 11.

Compoſita ex Provocabulo Quis, cùm præcedit.

Quiſnam, quænam, quodnam, vel quidnam: cujuſnam: cuinam.

Quipiam, quæpiam, quodpiam, vel quidpiam: cujuſpiam: cuipiam.

Quisquam, quæquam, quodquam, vel quidquam: cujuſquam: cuiquam.

Quisque, quæque, quodque, vel quidque: cujusque: cuique.

Quisquis, quæquæ, quidquid: cujuscujus: cuicui: quemquem, quidquid: à quoquo.

Pluraliter.

Quiqui: quorumquorum: quibusquibus: quosquos: quibusquibus.

Compoſita ex Quis, cùm ſequitur.

Aliquis, aliqua, aliquod, vel aliquid: alicujus: alicui.

Ecquis, ecqua, vel ecquæ, ecquod, vel ecquid: eccujus: eccui.

Nequis, nequa, nequod, vel nequid: necujus: necui,

Siquis, ſiqua, ſiquo, vel ſiquid: ſicujus: ſicui.

Compoſita ex Provocabulo Qui.

Quicunque, quæcunque, quodcunque: cujuscunque: cuicunque.

Quidam, quædam, quoddam, vel quiddam: cujusdam: cuidam.

Quilibet, quælibet, quodlibet, vel quidlibet: cujuslibet: cuilibet.

Quivis, quævis, quodvis: vel quidvis: cujusvis: cuivis.

Quædam ex ſupradictis rurſus componuntur.

UNusquisque, unaquæque, unumquodque, vel unumquidque: uniuſcujusque: unicuique.
Ecquiſnam, ecquænam, ecquodnam, vel ecquidnam.

DE VERBORUM CONJUGATIONE.

Sum, Verbum Subſtantivum, Modi Indicativi, temporis Præſentis, numeri Singularis, perſonæ Primæ, ſic conjugabitur.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

SUm	Ich bin.
Es	Du biſt.
Eſt	Er iſt.
	Pluraliter.
Sumus	Wir ſeynd.
Eſtis	Ihr ſeyd.
Sunt	Sie ſeynd.
	Præteritum Imperfectum.
Eram	Ich ware.
Eras	Du wareſt.
Erat.	Er ware.
	Pluraliter.
Eramus	Wir waren.
Eratis	Ihr waret.
Erant	Sie waren.

Præteritum Perfectum.

Fui	Ich bin	geweſen.
Fuiſti	Du biſt	
Fuit	Er iſt	

Pluraliter.

Fuimus	Wir ſeynd	geweſen.
Fuiſtis	Ihr ſeyd	
Fuerunt, *vel* fuêre	Sie ſeynd	

Præteritum Plusquamperfectum.

Fueram	Ich ware	geweſen.
Fueras	Du wareſt	
Fuerat	Er ware	

Pluraliter.

Fueramus	Wir waren	geweſen.
Fueratis	Ihr waret	
Fuerant	Sie waren.	

Futurum.

Ero	Ich werde / oder will ſeyn.
Eris	Du werdeſt / oder wilſt ſeyn.
Erit	Er wird / oder will ſeyn.

Pluraliter.

Erimus	Wir werden / oder wollen ſeyn.
Eritis	Ihr werdet / oder wollet ſeyn.
Erunt	Sie werden / oder wollen ſeyn.

Si quis de Varronis ſententia volet Futurum Perfectum, ſive exactum adjungere, ſic convertat, licebit.

Fuero	Ich werde ſeyn geweſen.

Imperavi Modi Tempus Præſens.

Es, *vel* eſto	Biß / oder ſeye du.
Sit	Seye er.

Nume-

Numero Plurali.

...is	Laſt uns ſeyn.
..., *vel* Eſtote	Seyet ihr.
...	Seyen ſie / oder laſt ſie ſeyn.

Futurum, *ſive Modus Mandativus.*

..., *vel* eris	Du ſolleſt ſeyn.
... ille, *vel* erit	Er ſolle ſeyn.

Pluraliter.

...ote, *vel* eritis	Ihr ſollet ſeyn.
...nto, *vel* erunt	Sie ſollen ſeyn.

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

Eſſem	wolte Gott/daß	ich wåre.	*Particula*
Eſſes	wolte Gott/daß	du wåreſt.	UTINAM
Eſſet	wolte Gott/daß	er wåre.	*etiam vertitur.*

Pluraliter.

Eſſemus	wolte Gott/daß	wir wåren.	O daß!
Eſſetis	wolte Gott/daß	ihr wåret.	Ach daß!
Eſſent	wolte Gott/daß	ſie wåren.	

Præteritum Perfectum.

Utinam Fuerim	wolte Gott/daß	ich wåre	geweſen.
Fueris		du wåreſt	
Fuerit		er wåe.	

Pluraliter.

Utinam Fuerimus	wolte Gott/daß	wir wåren	geweſen.
Fueritis		ihr wåret	
Fuerint		ſie wåren	

Præteritum Pluſquamperfectum.

Utinam Fuiſſem	wolte Gott/daß	ich wår	geweſen.
Fuiſſes		du wåreſt	
Fuiſſet		er wåre	

Pluraliter.

Utinam	Fuiſſemus	wolte Gott/daß	wir wåren	geweſen.
	Fuiſſetis		ihr wåret	
	Fuiſſent		ſie wåren	

Futurum.

Utinam	Sim	wolte Gott/daß	ich wurde / oder ſolte ſeyn.
	Sis		du wurdeſt/oder ſolteſt ſeyn.
	Sit		er wurde/ oder ſolte ſeyn.

Pluraliter.

Utinam	Simus	wolte Gott/daß	wir wurdẽ/ oder ſoltẽ ſeyn.
	Sitis		ihr wurdet/oder ſoltet ſeyn
	Sint		ſie wurdẽ/ oder ſolten ſeyn.

De Modo Conjunctivo.

Conjunctivus Modus apud Latinos duntaxat quinque temporibus, totidẽmque vocibus diſtinctis conſtat. Græci Præſenti, & Imperfecto vocem unam tantùm, Perfecto itidem, unam & Plusquamperfecto tribuunt. Hebræi, atque Chaldæi, cùm hoc modo careant, ex Indicativo, adhibitis certis particulis, vel ex Infinitivo, præfixis certis literis, ſeu præpoſitionibus ſupplent, quos etiam Arabes imitati ſunt.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm	Sim	Weil	ich bin.
	Sis		du biſt.
	Sit		er iſt.

Pluraliter.

Cùm	Simus	Weil	wir ſeynd.
	Sis		ihr ſeyd.
	Sit		ſie ſeynd.

Particula CUM *quæ Verbis Conjunctivi Modi conjungitur, verti poteſt: Præ-*

Præteritum Imperfectum.

Cùm	Eſſem	Weil	ich ware.	
	Eſſes		du wareſt.	
	Eſſet		er ware.	

Weil / dieweil / ſintemahl: *quidam, etiam hic ponunt,* da / als / ſo / wann.

Pluraliter.

Cùm	Eſſemus	Weil	wir waren.	
	Eſſetis		ihr waret.	
	Eſſent		ſie waren.	

Præteritum Perfectum.

Cùm	Fuerim	Weil	ich bin	geweſen.
	Fueris		du biſt	
	Fuerit		er iſt	

Pluraliter.

Cùm	Fuerimus	Weil	wir ſeynd	geweſen.
	Fueritis		ihr ſeyd	
	Fuerint		ſie ſeynd	

Præteritum Pluſquamperfectum.

Cùm	Fuiſſem	Weil	ich ware	geweſen.
	Fuiſſes		du wareſt	
	Fuiſſet		er ware	

Pluraliter.

Cùm	Fuiſſemus		wir waren	geweſen.
	Fuiſſetis		ihr waret	
	Fuiſſent		ſie waren	

Futurum.

Cùm	Fuero	Weil	ich werde	ſeyn.
	Fueris		du werdeſt	
	Fuerit		er werde	

Pluraliter.

Cùm	Fuerimus	Weil	wir werden	ſeyn.
	Fueritis		ihr werdet	
	Fuerint		ſie werden	

De

De modo Potentiali, & Permiſſivo ſive Conceſſivo.

Cùm modus, ùt Grammaticis placet, nihil aliud ſit, quàm voluntas, vel animi affectio per vocem ſignificata: Voluntates verò hujuſmodi, ac animi affectiones variæ in hominibus, eæque quàm plurimæ ſint; ad has voces exprimendas excogitati ſunt Modi. Quamvìs autem Modus Conjunctivus, Potentialis, & Permiſſivus, ſive Conceſſivus in omnibus quinque temporibus, easdem ferè voces, ac terminationes habeant, quia tamen habent ſignificationes longè diverſas, idcirco etiam ſunt Modi diverſi. Unde apertiſſimè intelligimus Modorum diverſitatem præcipuè ex ſignificationis diſſimilitudine proficiſci: quod idem in nominum caſibus videre licet. Nam, quamvìs Nominativus, & Vocativus pluralis, Dativus item, & Ablativus voce, & terminatione ſimiles ſint, diverſi tamen ſunt caſus: alia enim nominandi, alia vocandi, alia dandi, alia auferendi eſt ſignificatio: Quare ut caſus, quamvìs voce ſimilimi, à Grammaticis tamen propter ſignificationis diſſimilitudinem diſtincti ſunt: ita hi tres modi neceſſariò videntur ſeparandi. Et quidem quoties in explicandis Authoribus hærebit Præceptor, niſì hos Modos diſcernat, eorùmque vim, ac naturam penitùs internoſcat? cuinam modo hæc, atque illa, quamplurima loca adſcribet? Quint. lib. 1. c. 9. Frangas citiùs, quàm corrigas, qui in parvum induruerunt. *Cic. pro Rab.* Tu denique Labiene, quid faceres tali in re, ac tempore? *Saluſtius in Catil.* Sed confecto prælio, tùm verò cerneres, quanta audacia, quantáque vis animi fuiſſet in exercitu Catilino. *Suetonius in Veſp. c. 8.* Maluiſſem, oboluiſſes alium.

Hæc

Hæc ſanè, & alia Potentiali adſcribenda facilè judicabit, qui ejus naturam penitùs perſpectam habuerit: Quæ verò ſubjiciam, quo pacto Permiſſivo, ſive Conceſſivo eſſe attribuenda intelligit, qui ejus naturam, ac vim prorsùs ignorârit. Cic. 3. in Verr. Malus civis, improbus conſul, ſeditioſus homo Cn. Carbo fuit. Fuerit alijs, tibi quando eſſe cæpit? *Terentius in Adelph.* Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet. *Virg. Æn. 4.* Verum anceps pugnæ fuerat fortuna; fuiſſet. *Potentialis certè, & Permiſſivus ſingularem ornatum, elegantiam, ſplendorem, ac venuſtatem orationi afferunt.*

Dicitur autem Modus Potentialis, *quòd potentiam, ſive facultatem præcipuè adſignificet, ſolétque verbo* poſſum *explicari. Sic Horatius:* Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ dignè ſcripſerit; *id eſt:* ſcribere poterit. 2. *Adſignificat etiam* debitum, *unde verbo* debeo *aliquando explicatur. Sic Terent.* Tu ne impunè hoc facias? *id eſt*, facere debeas? 3. Voluntatem *etiam interdum adſignificat hinc verbo* volo *explicatur. Sic Virg. Æn. 1.* Et quiſnam Numen Junonis adoret? *id eſt:* adorare velit? *Cic. 3. de orat.* Ego te conſulem putem, cùm me non putes ſenatorem?

Permiſſivus, ſive Conceſſivus Modus, permiſſionem ſignificat, unde & nomen invenit: ejus uſus, excepto futuro, in ſecundis, & tertiis perſonis potiſſimùm cernitur; primas enim adeò non facilè invenis. Utimur hoc Modo, cùm diu aliquid ſuaſimus, ſed fruſtrà; itaque tædio confecti, atque omni perſuadendi ſpe abjectâ, in has, vel ſimiles voces prorumpimus: vixeris, ùt libet, ſatìs ſit te tuorum ſcelerum conſcientiâ perpetuò cruciari. *Interdum mitiùs, ac leniùs ijsdem vocibus uti-*

utimur, quibus ſignificamus nos alicujus rei curam penitùs abjicere, eúmque aliorum arbitrio, judicióque committere. *Cic. de Amicit.* Quàm rectè id facias, viderint Sapientes. *Idem 2. Acad.* Age, reſtitero Peripateticis, &c. ſuſtinuero Epicureos, &c. Diodoro quid faciam Stoico?

Quæ cùm ita ſint, Præceptores rogamus, ut ſaltèm primas perſonas (licèt prima Permiſſivi modi extra Futurum parùm ſint uſitatæ) ſuos auditores memoriæ mandare patiantur.

Potentialis Modi Tempus Præſens.

Sim Soll ich ſeyn? oder daß ich ſeye.

Præteritum Imperfectum.

Eſſem Ich wäre / oder möchte ſeyn.

Præteritum Perfectum.

Fuerim Daß ich geweſen ſey / oder daß ich hab mögen ſeyn / ſolle ich geweſen ſeyn?

Præteritum Plusquamperfectum.

Fuiſſem Ich wäre geweſen / oder hätte mögen ſeyn.

Futurum.

Fuerim Ich würde / oder könnte ſeyn.

Hæ voces præſentis temporis, Solle ich ſeyn? daß ich ſeye? *cum interrogatione ſunt pronuntiandæ.*

Latina exempla pete ex ſuperiori folio, & ex Commentariis.

Permiſſivi, ſive Conceſſivi Modi Tempus Præſens.

Sim Ich ſetze / ich ſeye: geſetzt / daß ich ſeye: dem ſeye alſo / daß ich ſeye.

Præteritum Imperfectum.

Eſſem Ich ſetze / ich wäre: geſetzt / daß ich wäre: dem ſeye alſo / daß ich wäre. *Præ-*

Præteritum Perfectum.

Fuerim Ich ſetze/ich ſey geweſen: geſetzt/daß ich ſey geweſen:dem ſey alſo/ daß ich ſey geweſen.

Præteritum Plusquamperfectum.

Fuiſſem Ich ſetze/ ich wäre geweſen: geſetzt daß ich wäre geweſen: dem ſey alſo / daß ich wäre geweſen.

Futurum.

Fuero Ich ſetze/ ich werde ſeyn: geſetzt/daß ich werde ſeyn: dem ſey alſo/ daß ich werde ſeyn.

Infinitivi Modi Tempus Præſens.

Eſſe Seyn.

Præteritum Imperfectum.

Eſſe Seyn.

Præteritum Perfectum.

Fuiſſe Geweſen ſeyn.

Præteritum Plusquamperfectum.

Fuiſſe Geweſen ſeyn.

Futurum.

Fore, *vel* Futurum, am, um, eſſe Werden / oder wurden ſeyn.

Pluraliter.

Fore, *vel* Futuros, as, a, eſſe.

Futurum Præteritô miſtum.

Futurum, am, um, fuiſſe Sollen geweſt ſeyn / oder wurden geweſen ſeyn.

Pluraliter.

Futuros, as, a, fuiſſe.

Participium Futuri temporis.

Futurus, a, um, Werden ſeyn / das iſt / künfftig.

PRI-

PRIMA CONJUGATIO.

AMO Verbum activum Modi Indicativi, temporis Præſentis, numeri Singularis, Perſonæ primæ, ſic conjugabitur.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

AMo	Ich liebe.
Amas	Du liebeſt.
Amat	Er liebet.
Pluraliter.	
Amamus	Wir lieben.
Amatis	Ihr liebet.
Amant	Sie lieben.
***Præteritum** Imperfectum.*	
Amabam	Ich liebete / **oder liebte.**
Amabas	Du liebeteſt.
Amabat	Er liebete.
Pluraliter.	
Amabamus	Wir liebeten.
Amabatis	Ihr liebetet.
Amabant	Sie liebeten.

Amas, s *mutatio in* bam, *fit Amabam: ſic Doce**bam.***

Præteritum Perfectum.	
Amavi	Ich habe geliebt.
Amaviſti, *vel* amâſti	Du haſt geliebt.
Amavit	Er hat geliebt.
Pluraliter.	
Amavimus	Wir haben geliebt.
Amaviſtis, *vel* amâſtis	Ihr habt geliebt.
Amaverunt, *vel* amavêre	Sie haben geliebt.

Præ-

Præteritum Pluſquamperfectum.

Amaveram	Ich hatte	geliebt.
Amaveras	du hatteſt	
Amaverat	er hatte	

Pluraliter.

Amaveramus	Wir hatten	geliebt.
Amaveratis	ihr hattet	
Amaverant	ſie hatten	

Amavi, i *in* e *& additâ* ram, *ſit* Amaveram: *Sic in cæteris Conjugabitur.*

Futurum.

Amabo	Ich werde	lieben.
Amabis	du werdeſt	
Amabit	er wird.	

Pluraliter.

Amabimus	Wir werden	lieben.
Amabitis	ihr werdet	
Amabunt	ſie werden	

De ſententia Varronis amavero, Ich werd geliebt habẽ.

Amas, s *in* bo, fit Amabo. *Sic* Docebo.

Diſcant pueri, dum Verbum inflectunt, per omnium temporum perſonas locutiones ejusmodi: Amo modeſtiam tuam, amas modeſtiam tuam, amat modeſtiam tuam, amabam modeſtiam tuam, &c. *Neque primas, ſecundáſve perſonas, per Pronomina exprimant, doceantúrque, Latinos id rarò facere.*

Imperativi Modi Tempus Præſens.

Ama, *vel* amato	Liebe du
Amet	liebe er

Præteritum Perfectum.

Utinam	Amaverim Amaveris Amaverit	wolte Gott/daß	ich hätte du hätteſt er hätte	geliebt.

Pluraliter.

Utinam	Amaverimus Amaveritis Amaverint	wolte Gott/daß	wir hättē ihr hättet ſie hätten	geliebt

Amavi, i *in* e, *& additâ* rim: *Sic in cæteris.*

Præteritum Plusquamperfectum.

Utinam	Amaviſſem Amaviſſes Amaviſſet	wolte Gott/daß	ich geliebt hätte. du geliebt hätteſt. er geleibt hätte.

Pluraliter.

Utinam	Amaviſſemus Amaviſſetis Amaviſſent	wolte Gott/daß	wir geliebt hätten. ihr geliebt hättet. ſie geliebt hätten.

Amavi, *additâ* s & ſem: *Sic in cæteris.*

Futurum.

Utinam	Amem Ames Amet	wolte Gott/daß	ich wurde du wurdeſt er wurde	lieben.

Pluraliter.

Utinam	Amemus Ametis Ament	wolte Gott/daß	wir wurden ihr wurdet ſie wurden	lieben.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm	Amem Ames Amet	Weil	Ich liebe. du liebeſt. er liebet.

Pluraliter.

Cùm	Amemus	Weil	Wir lieben.
	Ametis		ihr liebet.
	Ament		ſie lieben.

Præteritum Imperfectum.

Cùm	Amarem	Weil	Ich liebte.
	Amares		du liebteſt.
	Amaret		er liebte.

Pluraliter.

Cùm	Amaremus	Weil	Wir liebten.
	Amaretis		ihr liebtet.
	Amarent		ſie liebten.

Præteritum Perfe*ctum.*

Cùm	Amaverim	Weil	Ich hab geliebt.
	Amaveris		du haſt geliebt.
	Amaverit		er hat geliebt.

Pluraliter.

Cùm	Amaverimus	Weil	Wir haben geliebt.
	Amaveritis		ihr habet geliebt.
	Amaverint		ſie haben geliebt.

Præteritum Plusquamperfectum.

Cùm	Amaviſſem	Weil	Ich hätte geliebt.
	Amaviſſes		du hätteſt geliebt.
	Amaviſſet		er hätte geliebt.

Pluraliter.

Cùm	Amaviſſemus	Weil	Wir hätten geliebt.
	Amaviſſetis		ihr hättet geliebt.
	Amaviſſent		ſie hätten geliebt.

Futu-

Futurum.

Cùm	Amavero Amaveris Amaverit	Weil	Ich werde du werdeſt er wird	lieben.

Pluraliter.

Cùm	Amaverimus Amaveritis Amaverint	Weil	Wir werden ihr werdet ſie werden.	lieben.

Potentialis Modi Tempus Præſens.

Amem Solle ich lieben? oder daß ich liebe?

Præteritum Imperfectum.

Amarem Ich liebte / oder möchte lieben.

Præteritum Perfectum.

Amaverim Daß ich geliebt habe / oder daß ich hab mögen lieben? ſolte ich geliebt haben?

Præteritum Plusquamperfectum.

Amaviſſem Ich hätte geliebt / oder hätte mögen lieben.

Futurum.

Amavero Ich wurde / oder könnte lieben.

Præſentis temporis voces cum interrogatione uſurpantur: ob quam cauſam interrogantis ſignum adjicimus, Solle ich lieben? daß ich liebe? *Cic. 2. de Orat.* Ego te Conſulem putem? Soll ich dich für einen Burgermeiſter halten? *Quin etiam ſinè interrogatione utimur interdum. Quint. 6. cap. 5.* Videas pleroſque irâ percitos. Du ſolſt den mehrern Theil erzürnet ſehen.

Permiſſivi, ſive Conceſſivi Modi

Tempus Præſens.

Amem Ich ſetze / ich liebe: oder geſetzt / daß ich liebe: oder dem ſeye alſo / daß ich liebe.

Præteritum Imperfectum.

Amarem, Ich ſetze/ ich liebte: oder dem ſeye alſo/ daß ich liebte.

Præteritum Perfectum.

Amaverim, Ich ſetze/ ich habe geliebt: oder dem ſeye alſo/ daß ich habe geliebt.

Præteritum Plusquamperfectum.

Amaviſſem: Ich ſetze/ ich hätte geliebt: oder dem ſeye alſo/ daß ich hätte geliebt.

Futurum.

Amavero, Ich ſetze/ ich werde lieben: oder dem ſeye alſo/ daß ich lieben werde.

Infinitivi Modi Tempus Præſens.

Amare, Lieben.

Præteritum Imperfectum.

Amare, Lieben.

Ama, *additâ* re, *fit* amare: *Sic* Docere, Legere, Audire.

Præteritum Perfectum.

Amaviſſe, Geliebt haben.

Præteritum Plusquamperfectum.

Amaviſſe Geliebt haben.

Amavi, *additâ* s, *& ſyllabâ* ſe, *fit* Amaviſſe: *Sic* Docuiſſe, Legiſſe, Audiviſſe.

Futurum.

Amaturum, am, um, eſſe, Lieben werden.

Plur. Amaturos, ras, ra, eſſe.

Futurum Præterito miſtum.

Amaturum, am, um, fuiſſe, Sollen geliebt haben/ oder wurden geliebt haben.

Plur. Amaturos, as, a, fuiſſe.

Sunt, qui Futurum Infinitivi Modi non ſolùm accuſandi, ſed etiam nominandi caſu efferunt, ſic: Amaturus, *vel* amaturum eſſe: *neque immerito: ſiquidem infinitum* Eſſe, *utrumque caſum admittit.* Videórne tibi aliquando amaturus eſſe literas? Putas, me aliquando amaturum eſſe litteras? *Nos tamen veteres Grammaticos ſecuti accuſandi caſu tanquam proprio Infinitivi fuimus contenti. Si quis verò & nominandi addiderit, minimè diſplicebit.*

Gerundia.

Amandi, do, dum, Zu lieben/ liebend.

Amans, amantis, tis *in* di, do, dum: *Eodem modo in cæteris Conjugationibus.*

Supina.

Amatum, amatu.

Participia Declinationis Activæ, temporis præſentis.

Amans, tis, Liebend: einer/ der da liebet: eine/die da liebet: eines / daß da liebet.

Amabam, bam *mutatâ in* ns: *Sic in cæteris.*

Futurum.

Amaturus,a,um, Der/die/das lieben wird/oder ſolle.

Amatum,m *mutato in* rus: *Cætera eodem modo.*

Formavimus hoc Participium *à priore Supino propter verba neutra, quæ poſteriore carent.*

Doceant Præceptores Pueros, *Participia Futuri Temporis tam Activa, quàm Paſſiva etiam Verbo Subſtantivo conjungere, ne ſemper Verbo* Debeo, *quod illis familiariſſimum eſt, utantur.* Sum amaturus, es amaturus, &c. *Pro debeo amare, debes amare, &c.* Amaturus eram, eras, *pro debebam, debebas amare, &c.* Amandus, ſum,

es,&c. *pro debeo , debes amari.* Amandus , eram , eras , &c. *pro debebam , debebas amari.*

AMOR VERBUM PASSIVUM SIC CONJUGABITUR.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

AMor	Ich werde	geliebt.
Amaris, *vel* amâre	du werdeſt	
Amatur	er wird.	

Pluraliter.

Amamur	Wir werden	geliebt.
Amamini	ihr werdet	
Amantur	ſie werden	

Amo *additâ* r, *fit* Amor: *Cætera eodem modo.*

Præteritum Imperfectum.

Amabar	Ich ward	geliebt.
Amabaris, *vel* amabâre	du wardeſt	
Amabatur	er ward	

Pluraliter.

Amabamur	Wir warden	geliebt.
Amabamini	ihr wardet	
Amabantur	ſie warden	

Amabam , m *mutatâ in* r *Sic in cæteris.*

Præteritum Perfectum.

Amatus,a,um,ſum,*vel* fui	Ich bin	geliebt worden.
Amatus,a,um,es,*vel* fuiſti	du biſt	
Amatus,a,um,eſt,*vel* fuit	er iſt	

Amatu , *additâ* s ; *Sic in cæteris.*

Plura-

Pluraliter.

Amati, æ, a, ſumus, *vel* fuimus	Wir ſeynd	geliebt wor-den.
Amati, æ, a, *vel* fuiſtis	ihr ſeyd	
Amati, æ, a, ſunt, fuerunt, *vel* fuêre	ſie ſeynd	

Præteritum Pluſquamperfectum.

Amatus, a, um, eram, *vel* fueram	Ich war	geliebt wor-den.
Amatus, a, um, eras, *vel* fueras	du warſt	
Amatus, a, um, erat, *vel* fuerat	er ware.	

Pluraliter.

Amati, æ, a, eramus, *vel* fueramus	Wir waren	gelibt wor-den.
Amati, æ, a, eratis, *vel* fueratis	ihr waret	
Amati, æ, a, erant, *vel* fuerant	ſie waren	

Futurum.

Amabor	Ich werd	geliebt werden.
Amaberis, *vel* amabere	du wirſt	
Amabitur	er wird	

Pluraliter.

Amabimur	Wir werden	geliebt werden.
Amabimini	ihr werdet	
Amabuntur	ſie werden	

Amabo, *additâ* r, *fit* amabor: *Sic* Docebor.

De ſententia Varronis, Amatus, a, um, fuero, Ich werd geliebt worden ſeyn.

Imperativi Modi Tempus Præſens.

Amâre, *vel* amator Seye / oder werde du geliebt.
Ametur Sey / oder werde er geliebt.

Pluraliter.

Amemur Seyen / oder werden wir geliebt.
Amamini, *vel* amaminor ſeyd / oder werdet ihr gelibt
Amentur Seyen / oder werden ſie geliebt.

Ama *additâ* re, *fit* amare: Amato *additâ* r, *fit* amator: *Sic in cæteris.*

Futu-

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Amator tu, amaberis, *vel* amabere, Du ſolleſt ge-
liebt werden.

Amator ille, *vel* amabitur, Er ſolle geliebt werden.

Pluraliter.

Amaminor, *vel* amamini, Ihr ſollet geliebt werden.

Amantor, *vel* Amabuntur, Sie ſollen geliebt werden.

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

Utinam	Amarer	Wolte Gott/daß	ich geliebt wurde.
	Amareris, *vel* amarêre		du geliebt wurdeſt.
	Amaretur		Er geliebt wurde.

Pluraliter.

Utinam	Amaremur	Wolte Gott/daß	wir geliebt wurden.
	Amaremini		ihr geliebt wurdet.
	Amarentur		ſie geliebt wurden.

Præteritum Perfectum.

Utinam	Amatus, a, um, ſim, *vel* fuerim	Wolte Gott/daß	ich wäre geliebt geweſen / oder worden.
	Amatus, a, um, ſis, *vel* fueris		du wäreſt geliebt geweſen/ oder worden.
	Amatus, a, um, ſit, *vel* fuerit		er wäre geliebt geweſen / oder worden.

Pluraliter.

Utinam	Amati, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus	Wolte Gott daß	wir wären geliebt geweſen/ oder worden.
	Amati, æ, a, ſitis, *vel* fueritis		ihr wäret geliebt geweſen/ oder worden.
	Amati, æ, a, ſint, *vel* fuerint.		ſie wären geliebt geweſen/ oder worden.

Præ-

Præteritum Plusquamperfectum.

Utinam	Amatus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem	Wolte Gott daß	ich wåre geliebt worden/ oder geweſen.
	Amatus, a, um, eſſes, *vel* fuiſſes		du wåreſt geliebt worden/ oder geweſen.
	Amatus, a, um, eſſet, *vel* fuiſſet		er wåre geliebt worden/ oder geweſen.

Pluraliter.

Utinam	Amati, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus	Wolte Gott daß	wir wåren geliebt worden/ oder geweſen.
	Amati, æ, a, eſſetis, *vel* fuiſſetis		ihr wåret geliebt worden / oder geweſen.
	Amati, æ, a, eſſent, *vel* fuiſſent		ſie wåren geliebt wordē/ oder geweſen.

Futurum.

Utinam	Amer	Wolte Gott/daß	ich wurde	geliebt. werden.
	Ameris *vel* amêre		du wurdeſt	
	Ametur		er wurde	

Pluraliter.

Utinam	Amemur	Wolte Gott/daß	wir wurden	geliebt. werden.
	Amemini		ihr wurdet	
	Amentur		ſie wurden	

Amem, m *in* r: *Sic in cæteris.*

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm	Amer	Weil	ich geliebt werde.
	Ameris, *vel* amêre		du geliebt werdeſt.
	Ametur		er geliebt wird.

Plura-

Pluraliter.

	Amemur		Wir geliebt werde
Cùm	Amemini	Weil	ihr geliebt werdet.
	Amentur		ſie geliebt werden.

Præteritum Imperfectum.

	Amarer		Ich geliebt ware.
Cùm	Amareris, *vel* amarêre	Weil	du geliebt wareſt.
	Amaretur		er geliebt ware.

Pluraliter.

	Amaremur		Wir geliebt waren
Cùm	Amaremini	Weil	ihr geliebt waret.
	Amarentur		ſie geliebt waren.

Præteritum Perfectum.

	Amatus, a, um, ſim, *vel* fuerim		Ich bin geliebt wor- den/oder geweſen.
Cùm	Amatus, a, um, ſis, *vel* fueris	Weil	du biſt geliebt wor- den/oder geweſen.
	Amatus, a, um, ſit, *vel* fuerit		er iſt geliebt worden oder geweſen.

Pluraliter.

	Amati, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus		Wir ſeynd geliebt wordẽ/oder geweſẽ.
Cùm	Amati, æ, a, ſitis, *vel* fueritis	Weil	ihr ſeyd gelibt wor- den/ oder geweſen.
	Amati, æ, a, ſint, *vel* fuerint.		ſie ſeynd gelibt wor- den / oder geweſen.

Præ-

Digitized by Google

Præteritum Plusquamperfectum.

Cùm	Amatus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem,	weil	Ich ware gelibt worden/oder geweſen.
	Amatus, a, um, eſſes, *vel* fuiſſes		Du wareſt geliebt wordē/oder geweſen
	Amatus, a, um, eſſet, *vel* fuiſſet		Er ware gelibt worden/ oder geweſen.

Pluraliter.

Cùm	Amati, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus	weil	Wir waren gelibet wordē/oder geweſen
	Amati, æ, a, eſſetis, *vel* fuiſſetis		Ihr waret geliebt wordē/oder geweſen
	Amati, æ, a, eſſent, *vel* fuiſſent		Sie waren geliebt wordē/oder geweſen

Futurum.

Cùm	Amatus, a, um, ero, *vel* fuero	weil	Ich werde geliebt werden.
	Amatus, a, um, eris, *vel* fueris		Du werdeſt geliebt werden.
	Amatus, a, um, erit, *vel* fuerit		Er wird geliebt werden.

Pluraliter.

Cùm	Amati, æ, a, erimus, *vel* fuerimus	weil	Wir werden geliebt werden.
	Amati, æ, a, eritis, *vel* fueritis		Ihr werdet geliebt werden.
	Amati, æ, a, erint, *vel* fuerint		Sie werden geliebt werden.

Poten-

Potentialis Modi Tempus Præſens.

Amer? Solle ich geliebt werden? oder daß ich geliebt werde?

Præteritum Imperfectum.

Amarer? Ich wurde geliebt / oder möchte geliebt werden?

Præteritum Perfectum.

Amatus, a, um, ſim, *vel* fuerim? Daß ich geliebt ſeye worden / oder daß ich habe mögen geliebt werden / ſolle ich geliebt ſeyn worden?

Præteritum Plusquamperfectum.

Amatus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Ich wäre geliebt worden / oder hätte mögen geliebt werden.

Futurum.

Amatus, a, um, ero, *vel* fuero, Ich werde geliebt werden / oder könnte geliebt werden.

Permiſſivi, ſive Conceſſivi Modi Tempus Præſens.

Amer, Ich ſetze / geſetzt / dem ſeye alſo / daß ich geliebt werde.

Præteritum Imperfectum.

Amarer, Dem ſeye alſo / daß ich geliebt würde.

Præteritum Perfectum.

Amatus, a, um, ſim, *vel* fuerim. Dem ſeye alſo / daß ich gelibt worden ſey.

Præteritum Plusquamperfectum.

Amatus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Dem ſeye alſo / daß ich geliebt worden wäre.

Futurum.

Amatus, a, um, ero, *vel* fuero, Dem ſeye alſo / daß ich werde geliebt werden.

Infi-

Infinitivi Modi Tempus Præſens.

Amari Geliebt werden.

Præteritum Imperfectum.

Amari Geliebt werden.

Amare, e *in* i: *Sic* Doceri, Audiri.

Præteritum Perfectum.

Amatum,am,um,eſſe,*vel* fuiſſe, Geliebt ſeyn worden.

Plur. Amatos, as, a, eſſe, *vel* fuiſſe.

Præteritum Plusquamperfectum.

Amatum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, Geliebt ſeyn geweſen.

Plur. Amatos, as, a, *vel* fuiſſe.

Futurum.

Amatum iri, *vel* amandum, am, um, eſſe, Werden geliebt werden.

Plur. Amatum iri, *vel* amandos, as, a, eſſe.

Futurum Præteritò miſtum.

Amandum, am, um, fuiſſe. Sollen geliebt worden ſeyn.

Plur. Amandos, as, a, fuiſſe.

Circuitio illa ex participio in Dus, *futuro primo adjecta, ſitne futuri temporis, an non; & qua ratione ſit addita: Vide in Commentariis.*

Participium præteriti temporis.

Amatus, a, um, Geliebt.

Amatu, *additâ* s: *in cæteris eodem modo.*

Participium Futuri.

Amandus,a,um, Der/die/das geliebt ſolle werden.

Amans, amantis, tis *in* dus, da, dum: *Sic in cæteris.*

SE-

SECUNDA CONJUGATIO.

Doceo, Verbum Activum, Modi Indicativi, Temporis Præſentis, Numeri Singularis, Perſonæ primæ, Conjugationis ſecundæ, ſic conjugabitur.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

Doceo, Ich lehre / doces, docet.
Plur. Docemus, docetis, docent.

Præteritum Imperfectum.

Docebam, Ich lehrete / docebas, docebat.
Plur. Docebamus, docebatis, docebant.

Præteritum Perfectum.

Docui, Ich habe gelehrt / docuiſti, docuit.
Plur. Docuimus, docuiſtis, docuerunt, *vel* docuêre.

Præteritum Plusquamperfectum.

Docueram, Ich hatte gelehrt/docueras, docuerat.
Plur. Docueramus, docueratis, docuerant.

Futurum.

Docebo, Ich werde lehren/ docebis, docebit.
Plur. Docebimus, docebitis, docebunt.

Imperativi Modi Tempus Præſens.

Doce, *vel* doceto, Lehre du / doceat, lehre er.
Plur. Doceamus, Laſt uns lehren : docete *vel* docetote, lehret ihr : doceant, lehren ſie.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Doceto tu, *vel* docebis, Du ſolſt lehren : doceto ille, *vel* docebit.
Plur. Docetote, *vel* docebitis : docento, *vel* docebunt.

Opta-

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

Utinam Docerem, Wolte GOtt / daß ich lehrete / doceres, doceret.

Plur. Utinam Doceremus, doceretis, docerent.

Præteritum Perfectum.

Utinam Docuerim, Wolte GOtt / daß ich hätte gelehrt / docueris, docuerit.

Plur. Utinam Docuerimus, docueritis, docuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

Utinam Docuiſſem, Wolte GOtt / daß ich hätte gelehrt / docuiſſes, docuiſſet.

Plur. Utinam Docuiſſemus, docuiſſetis, docuiſſent.

Futurum.

Utinam Doceam, Wolte GOtt / daß ich wurde lehren / doceas, doceat.

Plur. Utinam Doceamus, doceatis, doceant.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm Doceam, Weil ich lehre / doceas, doceat.

Plur. Cùm Doceamus, doceatis, doceant.

Doceo, o *in* am: *Sic* Legam, Audiam.

Præteritum Imperfectum.

Cùm Docerem, Weil ich lehrete / doceres, doceret.

Plur. Cùm Doceremus, doceretis, docerent.

Præteritum Perfectum.

Cùm Docuerim, Weil ich habe gelehrt / docueris, docuerit.

Plur. Cùm Docuerimus, docueritis, docuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

Cùm Docuiſſem, Weil ich hätte gelehrt / docuiſſes, docuiſſet.

Plur. *Cùm* Docuiſſemus, docuiſſetis, docuiſſent,
Futurum.
Cùm Docuero, Weil ich werde lehren / docueris, docuerit.
Plur. *Cum* Docuerimus, docueritis, docuerint.
Potentialis Modi Tempus Præſens.
Doceam, Solle ich lehren: oder/daß ich lehre?
Præteritum Imperfectum.
Docerem, Ich lehrete: oder/ ich möchte lehren.
Præteritum Perfectum.
Docuerim, Daß ich gelehrt habe: oder/ daß ich habe mögen lehren: ſolle ich gelehrt haben /
Præteritum Plusquamperfectum.
Docuiſſem, Ich hätte gelehrt: oder / hätte mögen lehren.
Futurum.
Docuero, Ich wurde/ oder/ könnte lehren.
Permiſſivi, ſive Conceſſivi Modi
Tempus Præſens.
Doceam, Ich ſetze/ ich lehre: oder / geſetzt/ daß ich lehre: dem ſeye alſo / daß ich lehre: *& ſic per omnia Tempora.*
Præteritum Imperfectum.
Docerem, Ich ſetze/ ich lehrete.
Præteritum Perfectum.
Docuerim, Ich ſetze / ich habe gelehrt.
Præteritum Plusquamperfectum.
Docuiſſem, Ich ſetze / daß ich gelehrt hätte.
Futurum.
Docuero, Ich ſetze / daß ich lehren werde.
Imfinitivi Modi Tempus Præſens.
Docere, Lehren. *Præ-*

Præteritum Imperfectum.

Docere, Lehren.

Præteritum Perfectum.

Docuiſſe, Gelehrt haben.

Præteritum Plusquamperfectum.

Docuiſſe, Gelehrt haben.

Futurum.

Docturum, am, um, eſſe, Lehren werden.

Plur. Docturos, as, a, eſſe.

Futurum Præteritô miſtum.

Docturum, am, um, fuiſſe, Sollen gelehrt haben/ oder/wurden gelehrt haben.

Plur. Docturos, as, a, fuiſſe.

Gerundia.

Docendi, do, dum, Zu lehren/lehrend.

Supina.

Doctum, Doctu, Zu lehren.

Participia Declinationis Activæ, Temporis Præſentis, & Imperfecti.

Docens, Docentis, Der/die/das lehrende.

Futuri.

Docturus, a, um, Der/die/das lehrn wird/oder/ſoll.

DOCEOR VERBUM PASSIVUM, SIC CONJUGABITUR.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

DOceor, Ich werde gelehrt/ doceris, *vel* docēre, docetur.

Plur. Docemur, docemini, docentur.

Præteritum Imperfectum.

Docebar, Ich ward gelehrt, docebaris, *vel* docebâre, docebatur.

 Plur.

Plur. Docebamur, docebamini, docebantur.

Præteritum Perfectum.

Doctus, a, um, ſum, *vel* fui, Ich bin gelehrt worden: es, *vel* fuiſti: eſt, *vel* fuit.

Plur. Docti, æ, a, ſumus, *vel* fuimus: eſtis, *vel* fuiſtis: ſunt, fuerunt, *vel* fuêre.

Præteritum Plusquamperfectum.

Doctus, a, um, eram, *vel* fueram, Ich ware gelehrt worden: eras, *vel* fueras: erat, *vel* fuerat.

Plur. Docti, æ, a, eramus, *vel* fueramus: eratis, *vel* fueratis: erant, *vel* fuerant.

Futurum.

Docebor, Ich werde gelehrt werden / doceberis, *vel* docebere, docebitur.

Plur. Docebimur, docebimini, docebuntur.

Imperativi Modi Tempus Præſens.

Docêre, *vel* docetor, Seye/oder/werde du gelehrt/ doceatur.

Pluraliter.

Doceamur, docemini, *vel* doceminor, doceantur.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Docetor tu, doceberis, *vel* docebere, Du ſolleſt gelehrt werden/docetor ille, *vel* docebitur.

Plur. Doceminor, *vel* docebimini, docentor, *vel* docebuntur.

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

Utinam Docerer, Wolte GOtt / daß ich gelehrt wurde/docereris, *vel* docerêre, doceretur.

Plur. *Utinam* Doceremur, doceremini, docerentur.

Præte-

Præteritum Perfectum.

Utinam Doctus,a,um,ſim, *vel* fuerim, Wolte GOtt/ daß ich wäre gelehrt worden: ſis,*vel* fueris: ſit, *vel* fuerit.

Plur. Utinam Docti, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus : ſitis, *vel* fueritis: ſint, *vel* fuerint.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Utinam Doctus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Wolte GOtt/daß ich wäre gelehrt worden: eſſes, *vel* fuiſſes : eſſet, *vel* fuiſſet.

Plur. Utinam Docti, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus: eſſetis, *vel* fuiſſetis : eſſent, *vel* fuiſſent.

Futurum.

Utinam Docear, Wolte Gott/daß ich würde gelehrt werden/docearis,*vel* doceâre, doceatur.

Plur. Utinam Doceamur, doceamini, doceantur.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm Docear, Weil ich gelehrt werde/ docearis, *vel* doceâre, doceatur.

Plur. Cùm Doceamur, doceamini, doceantur.

Præteritum Imperfectum.

Cùm Docerer, Weil ich gelehrt ward/docereris,*vel* docerêre, doceretur.

Plur. Cùm Doceremur, doceremini, docerentur.

Præteritum Perfectum.

Cùm Doctus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Weil ich gelehrt bin worden : ſis, *vel* fueris: ſit, *vel* fuerit.

Plur. Cùm Docti, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus: ſitis, *vel* fueritis: ſint, *vel* fuerint.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Cùm Doctus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Weil ich

wäre gelehrt worden: eſſes, *vel* fuiſſes: eſſet, *vel* fuiſſet.

Plur. Cùm Docti, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus: eſſetis, *vel* fuiſſetis: eſſent, *vel* fuiſſent.

Futurum.

Cùm Doctus, a, um, ero, *vel* fuero, Weil ich werde gelehrt werden: eris *vel* fueris: erit, *vel* fuerit.

Plur. Cùm Docti, æ, a, erimus, *vel* fuerimus: eritis, *vel* fueritis: erint, *vel* fuerint.

Potentialis Modi Tempus Præſens.

Docear? Solle ich gelehrt werden? oder / daß ich gelehrt werde?

Præteritum Imperfectum.

Docerer, Ich wurde gelehrt / oder / möchte gelehrt werden.

Præteritum Perfectum.

Doctus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Daß ich gelehrt ſeye worden: oder / daß ich habe mögen gelehrt werden: ſolte ich gelehrt ſeyn worden?

Præteritum Plusquamperfectum.

Doctus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Ich wäre gelehrt worden: oder / ich hätte mögen gelehrt werden.

Futurum.

Doctus, a, um, ero, *vel* fuero, Ich wurde / oder / könnte gelehrt werden.

Permiſſivi, ſive Conceſſivi Modi Tempus Præſens.

Docear, Ich ſetze / ich werde gelehrt.

Præteritum Imperfectum.

Docerer, Ich ſetze / ich wurde gelehrt.

Præteritum Perfectum.

Doctus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Ich ſetze/ich ſeye gelehrt worden.

Præteritum Plusquamperfectum.

Doctus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Ich ſetze/ daß ich gelehrt worden wäre.

Futurum.

Doctus, a, um, ero, *vel* fuero, Ich ſetze/ daß ich werde gelehrt werden.

Infinitivi Modi Tempus Præſens.

Doceri, Gelehrt werden.

Præteritum Imperfectum.

Doceri, Gelehrt werden.

Præteritum Perfectum.

Doctum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, Gelehrt ſeyn worden.
Plur. Doctos, as, a, eſſe, *vel* fuiſſe.

Præteritum Plusquamperfectum.

Doctum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, Gelehrt ſeyn worden.
Plur. Doctos, as, a, eſſe, *vel* fuiſſe.

Futurum.

Doctum iri, *vel* docendum, am, um, eſſe, Gelehrt zu werden.

Futurum Præterito miſtum.

Docendum, am, um, fuiſſe, Sollen gelehrt worden ſeyn: oder wurden gelehrt worden ſeyn.
Docendos, as, a, fuiſſe,

Participium Præteriti temporis.

Doctus, a, um, Gelehrt.

Futuri.

Docendus, a, um, Der/die/das gelehrt ſolle werden.

TERTIA CONJUGATIO.

Lego. Verbum Activum, Modi Indicativi, temporis Præſentis, numeri Singularis, Perſonæ primæ, Conjugationis tertiæ, ſic conjugabitur.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

Lego, Ich leſe / legis, legit.
Plur. Legimus, legitis, legunt.

Præteritum Imperfectum.

Legebam, Ich laſe / oder / leſete / legebas, legebat.
Plur. Legebamus, legebatis, legebant.
Lego, o *in* e, & *addito* bam: *ſic* Audiebam.

Præteritum Perfectum.

Legi, Ich habe geleſen / legiſti, legit.
Plur. Legimus, legiſtis, legerunt, *vel* legêre.

Præteritum Plusquamperfectum.

Legeram, Ich hatte geleſen / legeras, legerat.
Plur. Legeramus, legeratis, legerant.

Futurum.

Legam, Ich werde leſen / leges, leget.
Plur. Legimus, legetis, legent.
Lego, o *in* am, *ſic* Audiam.

Imperativi Modi Tempus Præſens.

Lege, *vel* legito, Leſe du / legat.
Plur. Legamus, legite, *vel* legitote, legant.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Legito tu, *vel* leges, du ſolleſt leſe / legito ille, *vel* leget.
Plur. Legitote, *vel* legetis, legunto, *vel* legent.

Opta-

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

...nam Legerem, Wolte GOtt / daß ich leſete / legeres, legeret.

...r. Utinam Legeremus, legeretis, legerent.

Præteritum Perfectum.

...nam Legerim, Wolte GOtt / daß ich hätte geleſen / legeris, legerit.

...r. Utinam Legerimus, legeritis, legerint.

Præteritum Pluſquamperfectum.

...nam Legiſſem, Wolte GOtt / daß ich hätte geleſen / legiſſes, legiſſet.

...r. Utinam Legiſſemus, legiſſetis, legiſſent.

Futurum.

...nam Legam, Wolte GOtt / daß ich wurde leſen / legas, legat.

...r. Utinam Legamus, legatis, legant.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

...m Legam, Weil ich leſe / legas, legat.

...r. Cùm Legamus, legatis, legant.

Præteritum Imperfectum.

...m Legerem, Weil ich leſete / legeres, legeret.

...r. Cùm Legeremus, legeretis, legerent.

Præteritum Perfectum.

...m Legerim, Weil ich habe geleſen / legeris, legerit.

...r. Cùm Legerimus, legeritis, legerint.

Præteritum Pluſquamperfectum.

...m Legiſſem, weil ich hätte geleſe / legiſſes, legiſſet.

...r. Cum Legiſſemus, legiſſetis, legiſſent.

Futurum.

...m Legero, Weil ich werde leſen / legeris, legerit.

Plur. Cùm Legerimus, legeritis, legerint.

Potentialis Modi Tempus Præſens.

Legam? Solle ich leſen? oder / daß ich liſe.

Præteritum Imperfectum.

Legerem? Ich laſe / oder / möchte leſen.

Præteritum Perfectum.

Legerim? Daß ich geleſen habe: oder/daß ich habe mögen leſen: ſolle ich geleſen haben?

Præteritum Plusquamperfectum.

Legiſſem, Ich hätte geleſen: oder / hätte mögē leſen.

Futurum.

Legero, Ich wurde / oder / könnte leſen.

Permiſſivi, ſive Conceſſivi Præſens.

Legam, Ich ſetze/geſetzt/dem ſeye alſo/daß ich leſe.

Præteritum Imperfectum.

Legerem, Ich ſetze / ich leſete / oder laſe.

Præteritum Perfectum.

Legerim, Ich ſetze / ich habe geleſen.

Præteritum Plusquamperfectum.

Legiſſem, Ich ſetze/daß ich geleſen hätte.

Futurum.

Legero, Ich ſetze / daß ich leſen werde.

Infinitivi Modi Tempus Præſens.

Legere, Leſen.

Præteritum Imperfectum.

Legere, Leſen.

Præteritum Perfectum.

Legiſſe, Geleſen haben.

Præteritum Plusquamperfectum.

Legiſſe, Geleſen haben.

Futu-

Futurum.

[L]ecturum, am, um, eſſe, Werden leſen.

[Pl]r. Lecturos, as, a, eſſe.

Futurum Præterito miſtum.

[Le]cturum, am, um, fuiſſe, Sollen geleſen haben: oder/ wurden geleſen haben.

[Pl]ur. Lecturos, ras, ra, fuiſſe.

Gerundia.

[Le]gendi, legendo, legendum, Zu leſen: leſend.

Quædam Gerundia hujus Conjugationis aliquando etiam [exe]unt in undi, undo, undum, *ut* faciundi, faciundo, [fa]ciundum; dicundi, dicundo, dicundum.

Supina.

[L]ectum, lectu, Zu leſen.

Participia Declinationis Activæ Temporis Præſentis, & Imperfecti.

[L]egens, legentis, Der/die/das leſet/ oder/ liſt.

Futuri.

[L]ecturus, a, um, Der/die/das leſen wird/oder/ſoll.

LEGOR VERBUM PASSIVUM, SIC CONJUGABITUR.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

Legor, ich werde geleſē/ legeris, *vel* legere, legitur. *Plur.* Legimur, legimini, leguntur.

Præteritum Imperfectum.

Legebar, Ich ward geleſen/ legebaris, *vel* legebâre, legebatur.

Plur. Legebamur, legebamini, legebantur.

Præteritum Perfectum.

Lectus, a, um, ſum, *vel* fui, Ich bin geleſen worden: es, *vel* fuiſti: eſt, *vel* fuit. *Plur.*

Plur. Lecti, æ, a, ſumus, *vel* fuimus: eſtis, *vel* fuiſtis: ſunt, fuerunt, *vel* fuêre.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Lectus, a, um, eram, *vel* fueram, Jch ware geleſen worden: eras, *vel* fueras: erat, *vel* fuerat.

Plur. Lecti, æ, a, eramus, *vel* fueramus: eratis, *vel* fueratis: erant, *vel* fuerant.

Futurum.

Legar, Jch werde geleſen werden: legêris, *vel* legêre, legetur.

Plur. Legemur, legimini, legentur.

Legam, m *in* r, *fit* Legar, *ſic* Audiar.

Imperativi Præſens.

Legere, *vel* legitor, Seye/oder/ werde du geleſen/ legatur.

Plur. Legamur, legimini, *vel* legiminor, legantur.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Legitor tu, legêris, *vel* legêre, Du ſolleſt geleſen werden/ legitor ille, *vel* legetur.

Plur. Legiminor, *vel* legimini, legunto, *vel* legentur.

Optativi Præſens, & Perfectum.

Utinam Legerer, Wolte GOtt/ daß ich wurde geleſen/ legereris, *vel* legerêre, legeretur.

Plur. Utinam Legeremur, legeremini, legerentur.

Præteritum Perfectum.

Utinam Lectus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Wolte GOtt/ daß ich wäre geleſen worden: ſis, *vel* fueris: ſit, *vel* fuerit.

Plur. Utinam Lecti, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus: ſitis, *vel* fueritis: ſint, *vel* fuerint.

Præ-

Præteritum Plusquamperfectum.

…am Lectus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Wolte GOtt/daß ich wäre geleſen worden: eſſes, *vel* fuiſſes: eſſet, *vel* fuiſſet.

…r. Utinam Lecti, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus: eſſetis, *vel* fuiſſetis: eſſent, *vel* fuiſſent.

Futurum.

…am Legar, Wolte GOtt/ daß ich wurde geleſen werden/ legaris, *vel* legâre, legatur.

r. Utinam Legamur, legamini, legantur.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

…n Legar, Weil ich geleſen werde/legaris, *vel* legâre, legatur.

…r. Cùm Legamur, legamini, legantur.

Præteritum Imperfectum.

n Legerer, Weil ich geleſen ward/ legereris, *vel* legerêre, legeretur.

…r. cùm Legeremur, legeremini, legerentur.

Præteritum Perfectum.

n Lectus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Weil ich bin geleſen worden: ſis, *vel* fueris: ſit, *vel* fuerit.

…r. Cùm Lecti, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus: ſitis, *vel* fueritis: ſint, *vel* fuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

n Lectus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Weil ich ware geleſen geweſen/ eſſes, *vel* fuiſſes: eſſet, *vel* fuiſſet.

…r. Cùm Lecti, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus: eſſetis, *vel* fuiſſetis: eſſent, *vel* fuiſſent.

Futurum.

n Lectus, a, um, ero, *vel* fuero, Weil ich werde geleſen werden: eris, *vel* fueris: erit, *vel* fuerit.

Plura-

Plur. *Cùm* Lecti, æ, a, erimus, *vel* fuerimus: eritis *vel* fueritis: erint, *vel* fuerint.

Potentialis Modi Tempus Præſens.

Legar? Solle ich geleſen werden? oder / daß ich geleſen werde?

Præteritum Imperfectum.

Legerer, Ich wurde / oder möchte geleſen werden.

Præteritum Perfectum.

Lectus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Daß ich geleſen ſeye worden: oder / daß ich habe mögen geleſen werden: ſolle ich geleſen ſeyn worden?

Præteritum Plusquamperfectum.

Lectus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Ich wäre geleſen worden / oder / hätte mögen geleſen werden.

Futurum.

Lectus, a, um, ero, *vel* fuero, Ich wurde / oder / könnte geleſen werden.

Permiſſivi, ſive Conceſſivi Modi Tempus Præſens.

Legar, Ich ſetze / geſetzt / dem ſeye alſo / daß ich werde geleſen.

Præteritum Imperfectum.

Legerer, Ich ſetze / ich wurde geleſen.

Præteritum Perfectum.

Lectus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Ich ſetze / ich ſeye geleſen worden.

Præteritum Plusquamperfectum.

Lectus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Ich ſetze / daß ich wäre geleſen worden.

Futu-

Futurum.

Lectus, a, um, ero, *vel* fuero, Ich ſetze/ daß ich werde geleſen werden.

Infinitivi Modi Tempus Præſens.

Legi, Geleſen werden.

Præteritum Imperfectum.

Legi, Geleſen werden.

Præteritum Perfectum.

Lectum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, Geleſen ſeyn worden.

Plur. Lectos, as, a, eſſe, *vel* fuiſſe.

Præteritum Plusquamperfectum.

Lectum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, Geleſen ſeyn geweſen.

Plur. Lectos, as, a, eſſe, *vel* fuiſſe.

Futurum.

Lectum iri, *vel* legendum, am, um, eſſe, Werden geleſen werden.

Plur. Lectum iri, *vel* legendos, as, a, eſſe.

Futurum Præteritô miſtum.

Legendum, am, um, fuiſſe, ſollen geleſen worden ſeyn.

Plur. Legendos, as, a, fuiſſe.

Participium Præteriti Temporis.

Lectus, a, um, Geleſen.

Futuri.

Legendus, a, um, Der/ die/ das geleſen ſolle werden.

QUARTA CONJUGATIO.

Audio, Verbum Activum, Modi Indicativi, Temporis Præſentis, numeri Singularis, perſonæ primæ, Conjugationis quartæ, ſic conjugabitur.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

Audio, Ich höre/ audis, audit.

Plur. Audimus, auditis, audiunt.

Præ-

Præteritum Imperfectum.

Audiebam, Ich hörete / audiebas, audiebat.
Plur. Audiebamus, audiebatis, audiebant.

Præteritum Perfectum.

Audivi, Ich habe gehört / audiviſti, audivit.
Plur. Audivimus, audiviſtis, audiverunt, *vel* audivêre.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Audiveram, Ich hatte gehört / audiveras, audiverat.
Plur. Audiveramus, audiveratis, audiverant.

Futurum.

Audiam, Ich werde hören / audies, audiet.
Plur. Audiemus, audietis, audient.

Imperativi Modi Tempus Præſens.

Audi, *vel* audito, Höre du / audiat, höre er.
Plur. Audiamus, audite, *vel* auditote, audiant.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Audito tu, *vel* audies, Du ſolleſt hören / audito ille, *vel* audiet.
Plur. Auditote, *vel* audietis, audiunto, *vel* audient.

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

Utinam Audirem, Wolte GOtt / daß ich hörete / audires, audiret.
Plur. *Utinam* Audiremus, audiretis, audirent.

Præteritum Perfectum.

Utinam Audiverim, Wolte GOtt / daß ich hätte gehört / audiveris, audiverit.
Plur. *Utinam* Audiverimus, audiveritis, audiverint.

Præ-

Præteritum Pluſquamperfectum.

Utinam Audiviſſem, Wolte GOtt / daß ich hätte gehört: audiviſſes, audiviſſet.

Plur. Utinam Audiviſſemus, audiviſſetis, audiviſſent.

Futurum.

Utinam Audiam, Wolte GOtt / daß ich wurde hören: audias, audiat.

Plur. U*tinam* Audiamus, audiatis, audiant.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm Audiam, Weil ich höre: audias audiat.

Plur. Cùm Audiamus, audiatis, audiant.

Præteritum Imperfectum.

Cùm Audirem, Weil ich hörete: audires, audiret.

Plur. Cùm Audiremus, audiretis, audirent.

Præteritum Perfectum.

Cùm Audiverim, Weil ich habe gehört: audiveris, audiverit.

Plur. Cùm Audiverimus, audiveritis, audiverint.

Præteritum Plusquamperfectum.

Cùm Audiviſſem, Weil ich hätte gehört: audiviſſes, audiviſſet.

Plur. Cùm Audiviſſemus, audiviſſetis, audiviſſent.

Futurum. Cùm Audivero, Weil ich werde hören: audiveris, audiverit.

Plur. Cùm Audiverimus, audiveritis, audiverint.

Potentialis Modi Tempus Præſens.

Audiam? Solle ich hören? oder daß ich höre?

Præteritum Imperfectum.

Audirem, Ich hörete / oder möchte hören.

Præteritum Perfectum.

Audiverim, Daß ich gehört habe: oder/daß ich habe mögen hören: ſolle ich gehört haben.

Præteritum Plusquamperfectum.

Audiviſſem, Ich hätte gehört: oder/hätte mögen hören.

Futurum.

Audivero, Ich wurde/oder/könnte hören.

ADMONITIO.

Occurrit hic monere Præceptores *ejus, cujus in Verbo* Sum *obliti ſumus, quòd circa Futurum* Potentialis *diſconveniant impreſſa* Principia, *dum in aliquibus legitur* Fuerim, Amaverim, Docuerim, &c. *in aliis verò* Fuero, Amavero, Docuero, &c. *ut & habent non ſolùm recentiores quædam, ſed & antiquiſſimæ Editiones*: Pro Fuerim, Amaverim, &c. *adducuntur quædam exempla, ut illud Ciceronis 3. de Orat.* Syrtim Patrimonii, ſcopolum potiùs dixerim. *Livii Lib.* 9. Injuſſo tuo Imperator, extra ordinem nunquam pugnaverim. *Seneca de fato c.* 2. Maluerim veris offendere. *E contrà verò pro* Fuero, Amavero, Docuero, &c. *ſtare videtur Authoritas veterum, & oratio, quòd ſic nulla diſtinctio eſſet in temporibus hujus Modi, & ſignanter in* Præterito Perfecto, *& Futuro, dùm utrobique diceretur* Audiverim: *quæ convenientia utique magis perturbare poſſet in temporibus ejuſdem Modi, quàm in temporibus diverſorum Modorum, dum adhuc hæc præſtaret in Futuro Conjunctivi, &* Permiſſivi, *ubi juxta illas diceretur*, Audivero; *licèt* Audiverim *diceretr in* Potentiali. *Quare dicendum, quòd Exempla illa, de Futuro in* Rim, *Figuratam ſapiant, & quòd in iis ſit Enallage, ubi tempus pro tempore ponitur. Quare illi*

qui

qui dicent, Fuero, Amavero, &c. *juxta communem regulam loquentur: qui verò* Fuerim, Amaverim, &c. *videntur dici poſſe Figuratam ſecuti: hinc meliùs etiam in verbo Subſtantivo* Sum *ponetur* Fuero, *quàm* Fuerim, *etſi & hoc bene per Figuratam dicatur.*

Permiſſivi, ſive Conceſſivi Modi

Tempus Præſens.

Audiam Ich ſetze/ ich höre.

Præteritum Imperfectum.

Audirem Ich ſetze/ ich hörete.

Præteritum Perfectum.

Audiverim Ich ſetze / ich habe gehört.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Audiviſſem Ich ſetze/ daß ich gehört hätte.

Futurum.

Audivero Ich ſetze / daß ich hören werde.

Infinitivi Modi Tempus Præſens.

Audire Hören.

Præteritum Imperfectum.

Audire Hören.

Præteritum Imperfectum, & Plusquamperfectum.

Audiviſſe Gehört haben.

Futurum.

Auditurum, ram, rum eſſe, Werden hören.

Plur. Audituros, ras, ra, eſſe.

Futurum Præterito miſtum.

Auditurum, ram, rum, fuiſſe, Sollen gehört haben / oder wurden gehört haben.

Plur. Audituros, ras, ra, fuiſſe.

Gerundia.

Audiendi, do, dum, Zu hören/ hörend.

Supina.

Auditum, auditu, Zu hören.

Participia Declinationis Activæ, Temporis Præſentis, & Imperfecti.

Audiens, audientis, Der / die / das hörende.

Futurum.

Auditurus,a,um. Der/die/das hören wird/oder ſoll.

AUDIOR VERBUM PASSIVUM, SIC CONJUGABITUR.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

Audior, Ich werde gehört / audiris, *vel* audire, auditur.

P*lur*. Audimur, audimini, audiuntur.

Præteritum Imperfectum.

Audiebar, Ich ward gehört/audiebaris, *vel* audiebâre, audiebatur.

Plur. Audiebamur, audiebamini, audiebantur.

Præteritum P*erfectum.*

Auditus, a, um, ſum, *vel* fui, Ich bin gehört worden: es, *vel* fuiſti: eſt, *vel* fuit.

P*lur*. Auditi, æ, a, ſumus, *vel* fuimus: eſtis, *vel* fuiſtis: ſunt, fuerunt, *vel* fuêre.

Præteritum P*luſquamperfectum.*

Auditus, a, um, eram, *vel* fueram, Ich ware gehört worden: eras, *vel* fueras: erat, *vel* fuerat.

P*lur*. Auditi, æ, a, eramus, *vel* fueramus: eratis, *vel* fueratis: erant, *vel* fuerant.

Futu-

Futurum.

Audiar, Ich werde gehört werden: audieris, *vel* audiêre, audietur.

Plur. Audiemur, audiemini, audientur.

Imperativi Modi Tempus Præſens.

Audire, *vel* auditor, Seye/ oder/ werde du gehört/ audiatur.

Plur. Audiamur, audimini, *vel* audiminor, audiantur.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Auditor tu, audieris, *vel* audiêre, Du ſolleſt gehört werden: auditor ille, *vel* audietur.

Plur. Audiminor, *vel* audiemini, audiuntur, *vel* audientur.

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

Utinam Audirer, Wolte GOtt/ daß ich wurde gehört/ audireris, *vel* audirêre, audiretur.

Plur. *Utinam* Audiremur, audiremini, audirentur.

Præteritum Perfectum.

Utinam Auditus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Wolte GOtt/ daß ich wäre gehört worden: ſis *vel* fueris: ſit, *vel* fuerit.

Plur. *Utinam* Auditi, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus: ſitis, *vel* fueritis: ſint, *vel* fuerint.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Utinam Auditus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Wolte GOtt/ daß ich wäre gehört worden: eſſes, *vel* fuiſſes: eſſet, *vel* fuiſſet.

Plur. *Utinam* Auditi, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus: eſſetis, *vel* fuiſſetis: eſſent, *vel* fuiſſent.

Futurum.

Utinam Audiar, Wolte GOtt/daß ich würde gehört werden: audiaris, *vel* audiare, audiatur.

Plur. Utinam Audiamur, audiamini, audiantur.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm Audiar, Weil ich werde gehört: audiaris, *vel* audiâre, audiatur.

Plur. Cùm Audiamur, audiamini, audiantur.

Præteritum Imperfectum.

Cùm Audirer, Weil ich gehört ward: audireris, *vel* audirêre, audiretur.

Plur. Cùm Audiremur, audiremini, audirentur.

Præteritum Perfectum.

Cùm Auditus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Weil ich bin gehört worden/oder/geweſen: ſis, *vel* fueris: ſit, *vel* fuerit.

Plur. Cùm Auditi, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus: ſitis, *vel* fueritis: ſint, *vel* fuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

Cùm Auditus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Weil ich ward gehört worden: eſſes, *vel* fuiſſes: eſſet, *vel* fuiſſet.

Plur. Cùm Auditi, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus: eſſetis, *vel* fuiſſetis: eſſent, *vel* fuiſſent.

Futurum.

Cùm Auditus, a, um, ero, *vel* fuero, Weil ich werde gehört werdē: eris, *vel* fueris: erit, *vel* fuerit.

Plur. Cùm Auditi, æ, a, erimus, *vel* fuerimus: eritis *vel* fueritis: erint, *vel* fuerint.

Potentialis Modi Tempus Præſens.

Audiar? Solle ich gehört werden: oder / daß ich gehört werde? *Præte-*

Præteritum Imperfectum.

Audirer, Jch wurde / oder möchte gehört werden.

Præteritum Perfectum.

Auditus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Daß ich gehört ſeye worden: oder / daß ich habe mögen gehört werden: ſolle ich gehört ſeyn worden: ſis, *vel* fueris: ſit, *vel* fuerit.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Auditus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Jch wäre gehört worden: eſſes, *vel* fuiſſes: eſſet, *vel* fuiſſet.

Futurum.

Auditus, a, um, ero, *vel* fuero, Jch wurde / oder könte gehört werden: eris, *vel* fueris: erit, *vel* fuerit.

Permiſſivi, ſive Conceſſivi Modi

Tempus Præſens.

Audiar, Jch ſetze / geſetzt / dem ſeye alſo / daß ich gehört werde.

Præteritum Imperfectum.

Audirer, Dem ſeye alſo / daß ich gehört wurde.

Præteritum Perfectum.

Auditus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Jch ſetze / ich ſeye gehört worden.

Præteritum Plusquamperfectum.

Auditus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Jch ſetze / daß ich gehört worden wäre.

Futurum.

Auditus, a, um, ero, *vel* fuero, Jch ſetze / daß ich werde gehört werden.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

Audiri Gehört werden.

Præteritum Imperfectum.

Audiri Gehört werden.

Præteritum Perfectum.

Auditum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, Gehört ſeyn worden.

Plur. Auditos, as, a, eſſe, *vel* fuiſſe.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Auditum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, Gehört ſeyn geweſen.

Plur. Auditos, as, a, eſſe, *vel* fuiſſe.

Futurum.

Auditum iri, *vel* audiendum, am, um, eſſe, Werden gehört werden: oder/ſollen gehört werden.

Plur. Auditum iri, *vel* audiendos, as, a, eſſe.

Futurum Præteritô miſtum.

Audiendum, am, um, fuiſſe, Sollen gehört worden ſeyn.

Plur. Audiendos, as, a, fuiſſe.

Participia Præteriti Temporis.

Auditus, a, um, - Gehört.

Futurum.

Audiendus, a, um, Der/die/das gehört ſolle werden.

Plur. Audiendi, æ, a.

Videas pleroſque (etiam cùm aliquantulum porgreſſi fuerint) Declinatione Verborum, quæ Supino aut Præteritis carent, maximè cùm ad Infinitum Modum ventum eſt, ita perturbari, ut in hac re prorsùs peregrini, atque hoſpites eſſe videantur. Ne igitur adoleſcen-

ſcentes Declinatione ſemper Tyrones ſint; Verba ſubjecimus, quæ ipſis negotium ſolent faceſſere: quorum unum diligens Magiſter ſingulis alternis diebus curabit declinandum.

Quæ Verba Supinis carent, deficiunt etiam Participiis Futuri in *rus*, & Præteriti temporis: item Præteritis Perfectis, & Plusquamperfectis Paſſivis omnium Modorum, ac Futuro Paſſivo Conjunctivi Modi: Præterea Futuro Infinito tam agendi, quàm patiendi, quod ex voce ſimili Supino, & Infinito *iri* ſuppletur, cujusmodi ſunt, quæ ſequuntur.

Nulla Supina Mico, Strido, ſeu Strideo gignunt,
Lugeo, cum Sileo, Fulget, cum Luceo, Friget,
Urgeo, cum Sorbet, Turget, *Connivet, & Alget,*
Flaveo, cum Timeo, *Paveo, cum Ferveo, Livet.*
Congruo, cum Sapio, Lambo, cum Reſpuo, Linquo,
Ingruo, cum Batuo, Poſco, Metuóque, Pluóque,
Et Diſpeſco, Luo, Scando, Compeſco, Fatiſco,
Hiſco, Scabo, Sugo, Nolo, cum Prodigo, Dego,
Annuo, cum Sociis, Vado, cum Gliſcere, Vergo,
Diſco, Tremo, *Satago, Ferio, queis adde Refello,*
Ambigo, Sterto, Rudo, Pſallo, cum Cernere, Sido,
Et Veſcor, Liquor, Medeor, Reminiſcor, & Ango,
Et Volo, Malo, Furit, Præque, Ante, Excellere, *Ringor.*
Et, quod poſcit ui, modò ſit neutrale ſecundæ,
Ut Studeo, Emineo: exceptis, quæ ſuggeret uſus,
Quæque ferè gignit Meditor, quæque inchoo verbum.

Quæ Præteritis carent, non ſolùm omnibus, quæ diximus deficiunt, ſed etiam iis, quæ à Præteritis fiunt. Itaque *Veſcor*, tantùm habet Præſens, & Præteritum Imperfectum, omnium Modorum, & quæ

inde formantur, nimirum Futurum Indicativi, Imperativi, & Optativi Modi, & Participium in *ns*, & Gerundia, quæ ab eo formantur. Sunt nonnulla, quæ nec hæc quidem omnia habent: quæ Ludimagiſter pro ſua eruditione diligenter conſiderabit. Porrò quæ Præteritis carent, ſeparatim collecta invenies in Præteritorum, ac Supinorum veſtibulo.

De Natura, ac Significatione Verborum tum Deponentium, tum Cõmunium, admonendi ſunt Pueri, Participia, quæ in dus *exeunt, & Futurum Infinitum, quod inde ſuppletur ſive à Deponentibus, ſive Cõmunibus oriantur, patiendi duntaxat ſignificatione uſurpari; reliqua omnia* Tempora, *ſive Participia, ſive Participalia Verborum Deponentium, agendi ſolùm ſignificatione contenta eſſe. Communium verò Futurum Infinitum, quod ex voce in* tum *finita, & infinito* iri, *ſuppletur, & poſterius Supinum ſemper patiendi modo uſurpatum. At Participia Præteriti temporis, & reliqua, quæ eorum adminiculo ſupplentur, tum agere, tum pati ſignificare. Item Gerundia in* dum, & do: *cætera omnia agendi habere ſignificationem.*

CONJUGATIO VERBI DEPONENTIS.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

UTor, Ich brauche/ uteris, *vel* utere, utitur.
P*lur.* Utimur, utimini, utuntur.

Præteritum Imperfectum.

Utebar, Ich brauchte/utebaris, *vel* utebâre, utebatur.
P*lur.* Utebamur, utebamini, utebantur.

Præ-

Præteritum Perfect. Uſus, uſa, uſum, ſum, *vel* fui, Ich habe gebraucht: es, *vel* fuiſti: eſt, *vel* fuit.

Præt. Plusquamperfectum. Uſus,a,um,eram,*vel* fueram, Ich hatte gebraucht: eras, *vel* fueras, &c.

Fut. Utar, Ich werd brauchē/ utêris,*vel* utêre,utetur.

Plur. Utemur, utemini, utentur.

Imperativi Præſens.

Utere, *vel* utitor, Brauche du: utatur.

Plur. Utamur, utimini, *vel* utiminor, utantur.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Utitor tu, utêris, *vel* utêre, Du ſolleſt brauchen: utitor ille, *vel* utetur.

Plur. Utiminor, *vel* utimini, utuntor, *vel* utentur.

Optativi Præſens, & Perfectum.

Utinam Uterer, Wolte GOtt/ daß ich brauchete/ utereris, *vel* uterêre, uteretur.

Plur. Utinam Uteremur, uteremini, uterentur.

Præt. Perf. *Utinam* Uſus, a,um, ſim, *vel* fuerim, Wolte GOtt/ daß ich gebraucht hätte: ſis,*vel* fueris,&c.

Præteritum Plusquamperfectum.

Utinam Uſus, a,um, eſſem, *vel* fuiſſem, Wolte GOtt/ daß ich hätte gebraucht: eſſes, *vel* fuiſſes, &c.

Futur. Utinam Utar, Wolte GOtt/ daß ich wurde brauchen: utaris, *vel* utâre, utatur.

Plur. Utinam Utamur, utamini, utantur.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm Utar, Weil ich brauche/utaris,*vel* utâre, utatur.

Plur. Cum Utamur, utamini, utantur.

Prat. Imperf. Cum Uterer, Weil ich brauchete/ utereris, *vel* uterêre, &c.

Præ-

Præteritum Perfect. *Cùm* Uſus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Weil ich habe gebraucht: ſis, *vel* fueris, &c.

Præteritum Plusquamperfectum.

Cùm Uſus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Weil ich hätte gebraucht: eſſes, *vel* fuiſſes, &c.

Futurum. *Cùm* Uſus, a, um, ero, *vel* fuero, Weil ich werde brauchen: eris, *vel* fueris, &c.

Infinitivi Modi Tempus Præſens.

Uti, Brauchen.

Præteritum Imperfectum.

Uti, Brauchen.

Præteritum Perfectum, & Plusquamperfectum.

Uſum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, Gebraucht haben.
Plur. Uſos, as, a, eſſe, *vel* fuiſſe.

Futurum Activum.

Uſurum, am, um, eſſe, Brauchen werden.
Plur. Uſuros, as, a, eſſe.

Futurum Paſſivum.

Utendum, am, um, eſſe, Gebraucht zu werden.
Plur. Utendos, as, a, eſſe.
Gerundia. Utendi, o, um, Zu brauchen / oder / brauchend.
Supina. Uſum, uſu, Zu brauchen.

Participia Præſentis, & Imperfecti Temporis.

Utens, utentis, Brauchend.
Præteriti. Uſus, a, um, Gebraucht.

Futuri Activi.

Uſurus, a, um, Der / die / das wird brauchen.

Futuri Paſſivi.

Utendus, a, um, Der / die / das gebraucht ſolle werdē.

ſunt

Sunt quidam, qui verbo utor *non attribuunt Futurum Paſſivum* utendum, utendam, utendum, *& Participium Futuri Paſſivi* utendus, a, um, *eò, quòd hoc verbum ſit Deponens, quod Participium in* dus *non admittit: quia tamen hoc verbum* utor *ab illis ipſis folio 90. Principiorum ſuorum ex illis verbis Deponentibus eſſe aſſeritur, quæ apud Priſcos fuerant Communia, ùt* abominor, adipiſcor, admiror, aggredior, arbitror, auxilior, calumnior, conſequor, conteſtor, deteſtor, execror, machinor, utor, & alia. *Et quia juxta Rudimenta Participia in* dus *etiam interdum fiunt à Deponentibus, quæ aliquando fuerant Communia, non videtur à veterum uſu recedendum, cùm & huic faveat Ciceronis authoritas, qui in Ver. 117. dixit.* Huic omnia bona utenda, ac poſſidenda tradiderit. *Offic.* 10. Ea, quæ acceperis utenda, majore menſurâ jubet reddere Heſiodos *Tuſcul.* 189. Quod utendum acceperis, reddito, &c.

CONJUGATIO VERBI COMMUNIS.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

DImetior, Ich meſſe/dimetiris, *vel* îre, dimetitur.
Plur. Dimetimur, dimetimini, dimetiuntur.

Præteritum Imperfect. Dimetiebar, Ich meſſete/ oder maß/dimetiebaris, *vel* dimetiebâre, dimetiebatur.
Plu. Dimetiebamur, dimetiebamini, dimetiebantur.

Præteritum Perfectum.

Dimenſus, a, um, ſum, *vel* fui, Ich habe gemeſſen/ oder/ bin gemeſſen worden: es, *vel* fuiſti, &c.
Plur. Dimenſi, æ, a, ſumus, *vel* fuimus: eſtis, *vel* fuiſtis: ſunt, fuerunt, *vel* fuêre.

Præ-

Præteritum Pluſquamperfect. Dimenſus, a, um, eram, *vel* fueram, Ich hatte gemeſſen/oder/ware gemeſſen worden: eras, *vel* fueras, &c.
Plur. Dimenſi, æ, a, eramus, *vel* fueramus: eratis, *vel* fueratis: erant, *vel* fuerant.
Futurum. Dimetiar, Ich werde meſſen/ dimetieris, *vel* dimetiêre: dimetietur.
Plur. Dimetiemur, dimetiemini, dimetientur.

Imperativi Præſens.

Dimetire, *vel* dimetitor, Meſſe du/ dimetiatur.
Plur. Dimetiamur, dimetimini, *vel* dimetiminor, dimetiantur.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Dimetitor tu, dimetieris, *vel* dimetiêre, Du ſolleſt meſſen / dimetitor ille, *vel* dimetietur.
Plur. Dimetiminor, *vel* dimetiemini, dimetiuntur, *vel* dimetientur.

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

Utinam Dimetirer, Wolte GOtt / daß ich meſſete / dimetireris, *vel* dimetirêre, dimetiretur.
Plur. *Utinam* Dimetiremur, dimetiremini, dimetirentur.

Præteritum Perfectum.

Utinam Dimenſus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Wolte GOtt / daß ich hätte gemeſſen / oder / wäre gemeſſen worden: ſis, *vel* fueris, ſit, *vel* fuerit.
Plur. *Utinam* Dimenſi, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus: ſitis, *vel* fueritis: ſint, *vel* fuerint.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Utinam Dimenſus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Wolte GOtt /

GOtt/ daß ich hätte gemeſſen : oder / daß ich wäre gemeſſen worden : eſſes, *vel* fuiſſes, &c.

Plur. Utinam Dimenſi, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus: eſſetis, *vel* fuiſſetis: eſſent, *vel* fuiſſent.

Futurum. Utinam Dimetiar, wolte Gott/ daß ich würde meſſen/ dimetiaris, *vel* dimetiâre, dimetiatur.

Plur. Utinam Dimetiamur, dimetiamini, dimetiantur.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm Dimetiar, Weil ich meß/ dimetiaris, *vel* âre, atur.

Plur. Cùm Dimetiamur, dimetiamini, dimetiantur.

Præteritum Imperfect. Cùm Dimetirer, Weil ich meſſete / dimetireris, *vel* dimetirêre, dimetiretur.

Plur. Cùm Dimetiremur, dimetiremini, dimetirentur.

Præteritum Perfect. Cùm Dimenſus, a, um, ſim, *vel* fuerim, Weil ich habe gemeſſen: oder/ weil ich gemeſſen bin worden: ſis, *vel* fueris: ſit, *vel* fuerit.

Plur. Cùm Dimenſi, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus: ſitis, *vel* fueritis: ſint, *vel* fuerint.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Cùm Dimenſus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, Weil ich gemeſſen hätte: oder / weil ich wäre gemeſſen worden: eſſes, *vel* fuiſſes: eſſet, *vel* fuiſſet.

Plur. Cùm Dimenſi, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus: eſſetis, *vel* fuiſſetis: eſſent, *vel* fuiſſent.

Futurum. Cùm Dimenſus, a, um, ero, *vel* fuero, Weil ich werde meſſen: oder werde gemeſſen werden: eris, *vel* fueris: erit, *vel* fuerit.

Plur. Cùm Dimenſi, æ, a, erimus, *vel* fuerimus: eritis, *vel* fueritis: erint, *vel* fuerint.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Dimetiri, - Meſſen.

Præte-

Præteritum Perfectum & Plusquamperfectum.

Dimenſum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, gemeſſen haben/ oder/ gemeſſen ſeyn worden/ oder/ gemeſſen geweſen.

P*lur.* Dimenſos, as, a, eſſe, *vel* fuiſſe.

Futurum Activum. Dimenſurum, am, um, eſſe, Meſſen werden.

P*lur.* Dimenſuros, as, a, eſſe.

Futurum Paſſivum. Dimenſum iri, *vel* dimetiendum, am, um, eſſe, Gemeſſen zu werden.

P*lur.* Dimenſum iri, *vel* dimetiendos, as, a, eſſe.

Gerundia.

Dimetiendi, do, dum, Zu meſſen/ meſſend.

Supina.

Dimenſum, dimenſu, Zu meſſen.

Participium Præſentis, & Imperfecti.

Dimetiens, dimetientis, Meſſend.

Perfecti. Dimenſus, a, um, Der/ die/ das gemeſſen hat/ oder/ gemeſſen worden iſt.

Futuri Activi.

Dimenſurus, a, um, Der / die / das meſſen wird / oder / ſolle.

Futuri Paſſivi.

Dimetiendus, a, um, Der/ die / das gemeſſen ſolle werden.

E O.

Indicativi Præſens.

EO, Ich gehe / is, it.
P*lur.* Imus, itis, eunt.

Præt. Imperf. Ibam, ibas, ibat.

P*lur.* Ibamus, ibatis, ibant.

Præ-

Præt. Perfectum. Ivi, iviſti, ivit, &c.
Præt. Pluſquamperf. Iveram, iveras, iverat, &c.
Fut. Ibo, Ibis, ibit.
Plur. Ibimus, ibitis, ibunt.

Imperativi Præſens.

I, *vel* ito, eat.
Plur. Eamus, ite, *vel* itote, eant.
Fut. Ito tu, *vel* ibis, ito ille, *vel* ibit.
Plur. Itote, *vel* ibitis, eunto, *vel* ibunt.

Optativi Præſens, & Imperfectum.

Utinam Irem, ires, iret, &c.
Præt. Perfect. *Utinam* Iverim, iveris, &c.
Præt. Pluſquamperf. *Utinam.* Iviſſem, iviſſes, &c.
Fut. *Utinam* Eam, eas, eat.
Plur. *Utinam* Eamus, eatis, eant.

Conjunctivi Præſens.

Cùm Eam, eas, eat.
Plur. *Cùm* Eamus, eatis, eant.
Præt. Imperf. *Cùm* Irem, ires, iret, &c.
Præt. Perfect. *Cum* Iverim, iveris, &c.
Præt. Pluſquamperf. *Cum* Iviſſem, iviſſes, &c.
Fut. *Cùm* Ivero, iveris, iverit, &c.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Ire.

Præteritum Perfectum, & Pluſquamperfectum.

Iviſſe.
Gerundia. Eundi, eundo, eundum.
Supina. Itum, itu.

Participium Præſentis, & Imperfecti.

Iens, euntis.
Fut. Iturus, ra, rum.

MEMINI, NOVI, ODI, COEPI.

Indicativi Præſens, & Præt. Perfectum.

MEmini, Jch gedencke/ oder/ bin ingedenck geweſen / meminiſti, &c.

Præteritum Imperfectum, & *Plusquamperfectum.*

Memineram, Jch ware ingedenck / oder ware ingedenck geweſen / memineras, &c.

Imperativi Præſens, & Futurum.

Memento tu, *vel* memineris, Gedencke du/oder du ſolleſt gedencken/ meminerit.

Plur. Meminerimus, mementote, *vel* memineritis, meminerint.

Optativi Modi Præſens, Imperfectum.

Utinam Meminerim, Wolte GOtt / daß ich wåre ingedenck/ oder/ ingedenck geweſen/ memineris, &c.

Præteritum Imperfectum, & *Plusquamperfectum.*

Utinam Meminiſſem, Wolte GOtt / daß ich wåre ingedenck / oder/ wåre ingedenck geweſen/ meminiſſes, &c.

Conjunctivi Modi Præſens, & Perfectum.

Cùm Meminerim, Weil ich bin ingedenck / oder bin ingedenck geweſen/ memineris, &c.

Præteritum Imperfectum, & *Pluſquamperfectum.*

Cùm Meminiſſem, Weil ich ware ingedenck / oder / ware ingedenck geweſen / meminiſſes, &c.

Futurum. Cùm Meminero, Weil ich werde ingedenck ſeyn / memineris, &c.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Meminiſſe, Gedencken.

Præ-

Præteritum Perfectum, & Pluſquamperfectum.

Meminiſſe, Ingedenck ſeyn geweſen.

Indicativi Præſens, & Præteritum Perfectum.

NOvi, Ich weiß/oder/ ich habe gewuſt/ noviſti, novit.

Plur. Novimus, noviſtis, novêrunt, *vel* novêre.

Præteritum Imperfectum, & Pluſquamperfectum.

Noveram, noveras, &c.

Imperativi Præſens.

Noveris, noverit.

Plur. Noverimus, noveritis, noverint.

Optativi Præſens, & Perfectum.

Utinam Noverim, noveris, &c.

Præteritum Imperfectum, & Pluſquamperfectum.

Utinam Noviſſem.

Conjunctivi Præſens, & Perfectum.

Cùm Noverim, noveris, &c.

Præteritum Imperfectum, & Pluſquamperfectum.

Cùm Noviſſem, noviſſes, &c.

Futurum. Cùm Novero, noveris, &c.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum, Perfectum, & Pluſquamperfctum.

Noviſſe.

Indicativi Præſens, & Præteritum Perfectum.

ODi, Ich haſſe/oder habe gehaſſet/ odiſti, odit.
Plur. Odimus, odiſtis, oderunt, *vel* odêre.

Priſci etiam Oſus ſum, *pro* Odi *uſi ſunt.*

Præteritum Imperfectum, & Plusquamperfectum.

Oderam, oderas, &c.

Imperativi Præſens.

Oderis, oderit.

Plur. Oderimus, oderitis, oderint.

Optativi Præſens, & Perfectum.

Utinam Oderim, oderis, &c.

Præteritum Imperfectum, & Plusquamperfectum.

Utinam Odiſſem, odiſſes, odiſſet.

Conjunctivi Modi Præſens, & Perfectum.

Cùm Oderim, oderis, &c.

Præteritum Imperfectum, & Plusquamperfectum.

Cùm Odiſſem, odiſſes, &c.

Futurum. Cùm Odero, oderis, &c.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum, Perfectum, & Plusquamperfectum.

Odiſſe.

Participium Futuri. Oſurus *apud Gellium reperitur.*

Indicativi Præteritum Perfectum tantùm.

Cœpi, *vel* cœptus ſum, Ich habe angefangen/ cœpiſti, cœpit.

Plur. Cœpimus, cœpiſtis, cœperunt, *vel* cœpêre.

Præteritum Plusquamperf. Cœperam, *vel* cœptus eram, *vel* fueram, cœperas, &c.

Imperativi Futurum, ſeu Modus Mandativus.

Cœperis, cœperit.

Plur. Cœperimus, cœperitis, cœperint.

Optativi Præteritum Perfectum.

Utinam Cœperim, *vel* cœptus ſim, cœperis, &c.

Præ-

Præteritum Plusquamperf. Utinam Cœpiſſem, *vel* cœptus eſſem, *vel* fuiſſem, cœpiſſes, &c.

Conjunctivi Præteritum Perfectum.

Cùm Cœperim, *vel* cœptus ſim, cœperis, &c.

Præt. Plusquamperf. Cùm Cœpiſſem, *vel* cœptus eſſem, *vel* fuiſſem, cœpiſſes, &c.

Futurum Cùm Cœpero, *vel* cœptus ero, *aut* fuero, cœperis, &c.

Infinitivi Perfectum, & Pluſquamperfectum

Cœpiſſe, Cœptum, am, um, eſſe *vel* fuiſſe.

Futurum. Cœpturum, am, um, eſſe.

Futurum Præterito miſtum.

Cœpturum, am, um, fuiſſe.

Supinum. Cœptum, Cœptu.

Participia Futuri. Cœpturus, ra, rum.

Participia Præteriti. Cœptus, a, um.

DE VERBIS ANOMALIS.

Indicativi Præſens.

POſſum, Ich mag/ oder/ kan/ potes, poteſt.
Plur. Poſſumus, poteſtis, poſſunt.

Præteritum Imperfectum, Poteram, poteras, poterat.
Plur. Poteramus, poteratis, poterant.

Præteritum Perfectum. Potui, potuiſti, potuit.
Plur. Potuimus, potuiſtis, potuerunt, *vel* potuêre.

Præteritum Plusquamperfectum.

Potueram, potueras, potuerat.
Plur. Potueramus, potueratis, potuerant.

Futurum. Potero, poteris, poterit.
Plur. Poterimus, poteritis, poterunt.

Imperativi Præſens.

Fac poſſis.

Quando Verbum aliquod Imperativi voce propriâ deſtituitur, ad Præſens Conjunctivi confugiendum eſt, addito fac, *vel* labora, *ut*, fac poſſis, fac velis, &c. da operam, ut poſſis, &c.

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

Utinam Poſſem, poſſes, poſſet.
Plur. Utinam Poſſemus, poſſetis, poſſent.
Perfectum. Utinam Potuerim, potueris, potuerit.
Plur. Utinam Potuerimus, potueritis, potuerint.
Pluſquamperf. Utinam Potuiſſem, potuiſſes, potuiſſet.
Plur. Utinam Potuiſſemus, potuiſſetis, potuiſſent.
Futurum. Utinam Poſſim, poſſis, poſſit.
Plur. Utinam Poſſimus, poſſitis, poſſint.

Conjunctivi Præſens.

Cùm Poſſim, poſſis, poſſit.
Plur. Cùm Poſſimus, poſſitis, poſſint.
Imperf. Cum Poſſem, poſſes, poſſet.
Plur. Cum Poſſemus, poſſetis, poſſent.
Perfectum. Cum Potuerim, potueris, potuerit.
Plur. Cum Potuerimus, potueritis, potuerint.
Pluſquamperf. Cum Potuiſſem, potuiſſes, potuiſſet.
Plur. Cùm Potuiſſemus, potuiſſetis, potuiſſent.
Futurum. Cùm Potuero, potueris, potuerit.
Plur. Cum Potuerimus, potueritis, potuerint.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Poſſe.

Perfectum, & Pluſquamperfectum. Potuiſſe.

Cæte-

Cæteris caret: nam Potens *Nomen eſt, non Participium. Sic & reliqua Compoſita ex Verbo* Sum, *Adſum, Deſum, Inſum, Interſum, Obſum, Proſum, Subſum, Superſum, carent Participiis Præſentis, Gerundiis, & Supinis.* Abſum *tamen, &* Præſum *habent Participium* Abſens, & Præſens. *In Verbo* Proſum *notandum, quòd Euphoniæ causâ littera* d *poſt ſyllabam* pro *ponatur, quoties hanc ſyllabam in hoc Compoſito Vocalis ſequitur: Sic:* Prodes, Prodeſt, Proderam, Prodero *dicitur.*

FERO.

Indicativi Præſens Activum.

FEro, fers, fert, Ich trage.
Plur. Ferimus, fertis, ferunt.

Præteritum Imperfectum.

Ferebam, ferebas, ferebat, Ich truge.
Plur. Ferebamus, ferebatis, ferebant.

Præteritum Perfectum.

Tuli, tuliſti, tulit, Ich habe getragen.
Plur. Tulimus, tuliſtis, tulerunt, *vel* tulêre.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Tuleram, tuleras, tulerat, Ich hatte getragen.
Plur. Tuleramus, tuleratis, tulerant.
Futurum. Feram, feres, feret, Ich werde tragen.
Plur. Feremus, feretis, ferent.

Imperativi Præſens.

Fer, *vel* ferto, ferat, Trage du.
Plur. Feramus, ferte, *vel* fertote, ferant.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Ferto, tu, *vel* feres, ferto ille, *vel* feret, Du ſolſt tragẽ.
Plur. Fertote, *vel* feretis, ferunto, *vel* ferent.

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

Utinam Ferrem, ferres, ferret, Wolte GOtt/daß ich truge.

Plur. Utinam Ferremus, ferretis, ferrent.

Præteritum Perfectum.

Utinam Tulerim, tuleris, tulerit, O daß ich hätte getragen.

Plur. Utinam Tulerimus, tuleritis, tulerint.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Utinam Tuliſſem, tuliſſes, tuliſſet, O daß ich hätte getragen.

Plur. Utinam Tuliſſemus, tuliſſetis, tuliſſent.

Futurum.

Utinam Feram, feras, ferat, O daß ich wurde tragen.

Plur. Utinam Feramus, feratis, ferant.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm Feram, feras, ferat, Weil ich trage.

Plur. Cùm Feramus, feratis, ferant.

Præteritum Imperfectum.

Cùm Ferrem, ferres, ferret, Weil ich truge.

Plur. Cùm Ferremus, ferretis, ferrent.

Præteritum Perfectum.

Cùm Tulerim, tuleris, tulerit, Weil ich habe getragē.

Plur. Cùm Tulerimus, tuleritis, tulerint.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Cùm Tuliſſem, tuliſſes, tuliſſet, weil ich hätte getragē.

Plur. Cùm Tuliſſemus, tuliſſetis, tuliſſent.

Futurum.

Cùm Tulero, tuleris, tulerit, Weil ich werde tragen.

Plur. Cum Tulerimus, tuleritis, tulerint.

In-

Infinitivi Præſens, & Præteritum Imperfectum.

Ferre. Tragen.

Præteritum Perfectum, & *Plusquamperfectum.*

Tuliſſe, Getragen haben.

Futurum. Laturum, am, um, eſſe, Tragen werden.

Gerundia. Ferendi, ferendo, ferendum, Zu tragen.

Supina. Latum, latu, Zu tragen.

Participia Præſentis. Ferens, ferentis, Der / die / das tragend.

Futuri. Laturus, latura, laturum, Der / die / das tragen wird / oder ſolle.

FEROR.

Indicativi Præſens Paſſivum.

FEror, ferris, *vel* ferre, fertur, Ich werde tragen.
Plur. Ferimur, ferimini, feruntur.

Præteritum Imperfectum.

Ferebar, ferebaris, *vel* ferebâre, ferebatur, Ich ward getragen.
Plur. Ferebamur, ferebamini, ferebantur.

Præteritum Perfectum.

Latus, a, um, ſum, *vel* fui, es, *vel* fuiſti, eſt, *vel* fuit, Ich bin getragen worden.

Futurum. Lati, æ, a, ſumus, *vel* fuimus, eſtis, *vel* fuiſtis, ſunt, fuerunt, *vel* fuêre.

Præteritum Plusquamperfectum.

Latus, a, um, eram, *vel* fueram, eras, *vel* fueras, erat, *vel* fuerat, Ich ware getragen worden.
Plur. Lati, æ, a, eramus, *vel* fueramus, eratis, *vel* fueratis, erant, *vel* fuerant.

Futurum. Ferar, fereris, *vel* ferêre, feretur, Ich werde getragen werden.

P*lur*. Feremur, feremini, ferentur.

Imperativi Præſens.

Ferre, *vel* fertor, feratur, ſey/oder werde du getragen.

P*lur*. Feramur, ferimini, *vel* feriminor, ferantur.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Fertor tu, fereris, *vel* ferêre, fertor ille, *vel* feretur, Du ſolleſt getragen werden.

P*lur*. Feriminor, *vel* ferimini, feruntor, *vel* ferentur.

Optativi Præſens, & Imperfectum.

Utinam Ferrer, ferreris, *vel* ferrêre, ferretur, Wolte GOtt/daß ich wurde getragen.

P*lur*. *Utinam* Ferremur, ferremini, ferrentur.

P*ræteritum Perfectum.*

Utinam Latus, a, um, ſim, *vel* fuerim, ſis, *vel* fueris, ſit, *vel* fuerit, Wolte GOtt/daß ich wäre getragen worden.

P*lur*. *Utinam* Lati, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus, ſitis, *vel* fueritis, ſint, *vel* fuerint.

P*ræteritum* P*luſquamperfectum.*

Utinam Latus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, eſſes, *vel* fuiſſes, eſſet, *vel* fuiſſet, Wolte GOtt/daß ich wäre getragen worden.

P*lur*. *Utinam* Lati, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus, eſſetis, *vel* fuiſſetis, eſſent, *vel* fuiſſent.

Futurum. *Utinam* Ferar, feraris, *vel* ferâre, feratur, WolteGOtt/ich wurde getragen werden.

P*lur*. *Utinam* Feramur, feramini, ferantur.

Con-

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm Ferar, feraris, *vel* ferâre, feratur, Weil ich werde getragen.

Plur. Cùm Feramur, feramini, ferantur.

Imperfect. Cum Ferrer, Ferreris, *vel* ferrêre, ferretur, Weil ich ward getragen.

Plur. Cùm Ferremur, ferremini, ferrentur.

Perfectum Cum Latus, a, um, ſim, *vel* fuerim, ſis, *vel* fueris, ſit, *vel* fuerit, Weil ich bin getragen worden.

Plur. Cùm Lati, æ, a, ſimus, *vel* fuerimus, ſitis, *vel* fueritis, ſint, *vel* fuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

Cùm Latus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, eſſes, *vel* fuiſſes, eſſet, *vel* fuiſſet, Weil ich ware getragen geweſen.

Plur. Cùm Lati, æ, a, eſſemus, *vel* fuiſſemus, eſſetis, *vel* fuiſſetis, eſſent, *vel* fuiſſent.

Futurum.

Cum Latus, a, um, ero, *vel* fuero, eris, *vel* fueris, erit, *vel* fuerit, weil ich werde getragen werden.

Plur. Cùm Lati, æ, a, erimus, *vel* fuerimus, eritis, *vel* fueritis, erint, *vel* fuerint.

Infinitivi Præſens, & Præteritum Imperfectum.

Ferri, Getragen werden.

Præteritum Perfectum, & Plusquamperfectum.

Latum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, getragen ſeyn worden.

Futurum. Latum iri, *vel* ferendum, am, um, eſſe, Werden getragen werden.

Par-

Participia Præteriti. Latus, a, um, Getragen.
Futurum Paſſivi. Ferendus,a,um, Der / die / das getragen ſolle werden.

VOLO.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

Volo, Ich will / vis, vult.
Plur. Volumus, vultis, volunt.
Imperfectum. Volebam, volebas, volebat.
Plur. Volebamus, volebatis, volebant.
Perfectum. Volui, voluiſti, voluit.
Plur. Voluimus, voluiſtis, voluerunt, *vel* voluêre.
Pluſquamperf. Volueram, volueras, voluerat, &c.
Futurum. Volam, voles, volet.
Plur. Volemus, voletis, volent.

Imperativi Præſens.

Fac velis.

Optativi Præſens, & Imperfectum.

Sing. Utinam Vellem, velles, vellet.
Plur. Utinam Vellemus, velletis, vellent.
Perfectum Utinam Voluerim, &c.
Pluſquamperfect. Utinam Voluiſſem, &c.
Futurum Utinam Velim, velis, velit.
Plur. Utinam Velimus, velitis, velint.

Conjunctivi Præſens.

Sing. Cùm Velim, velis, velit.
Plur. Cùm Velimus.
Imperfectum Cum Vellem, velles, vellet.
Plur. Cùm Vellemus, velletis, vellent.
Perfectum Cum Voluerim, volueris, voluerit, &c.
Pluſ-

Pluſquamperf. Cùm Voluiſſem, voluiſſes, voluiſſet, &c.
Futurum. Cùm Voluero, volueris, voluerit, &c.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Velle.
Perfectum, *Pluſquamperf.* Voluiſſe.
Participia Præſentis Temporis. Volens, volentis.

NOLO.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

NOlo, Ich will nicht, non vis, non vult.
Plur. Nolumus, non vultis, nolunt.
Imperfectum. Nolebam, nolebas, nolebat, &c.
Perfectum. Nolui, noluiſti, noluit.
Plur. Noluimus, noluiſtis, noluerunt, *vel* noluêre.
Pluſquamperf. Nolueram, nolueras, noluerat, &c.
Futurum. Nolam, noles, nolet.
Plur. Nolemus, noletis, nolent.

Imperativi Præſens.

Sing. Noli, *vel* nolito, nolit.
Plur. Nolimus, nolite, *vel* nolitote, nolint.
Futurum. Nolito tu, nolito ille.
Futurum. Nolito tu, nolito ille.
Plur. Nolitote, nolunto.

Optativi Modi Tempus Præſens, & Imperfectum.

Sing. Utinam Nollem, nolles, nollet.
Plur. Utinam Nollemus, nolletis, nollent.
Perfectum. Utinam Noluerim, &c.
Pluſquamperf. Utinam Noluiſſem, &c.
Futurum. Utinam Nolim, nolis, nolit.
Plur. Utinam Nolimus, nolitis, nolint.

Con-

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Sing. *Cùm* Nolim, nolis, nolit.
Plur. *Cum* Nolimus, nolitis, nolint.
Imperfectùm. *Cùm* Nollem, nolles, nollet.
Plur. *Cùm* Nollemus, nolletis, nollent.
Perfectum. *Cum* Noluerim, &c.
Pluſquamperf. *Cùm* Nouliſſem, &c.
Futurum. *Cùm* Noluero, nolueris, noluerit, &c.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Nolle.
Præteritum Perfectum, & Plusquamperf. Noluiſſe.
Participium Præſentis. Nolens.

MALO.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

Malo, Ich will lieber/ mavis, mavult.
Plur. Malumus, mavultis, malunt.
Imperfectum. Malebam, &c.
Perfectum. Malui, &c.
Pluſquamperfectum. Malueram, &c.

Imperativi Præſens.

Fac malis.

Optativi Præſens, & Imperfectum.

Sing. *Utinam* Mallem, malles, mallet.
Plur. *Utinam* Mallemus, malletis, mallent.
Perfectum. *Utinam* Maluerim, &c.
Plusquamperfectum. *Utinam* Maluiſſem, &c.
Futurum. *Utinam* Malim, malis, malit.
Plur. *Utinam* Malimus, malitis, malint.

Conjunctivi Præſens.

Sing. *Cùm* Malim, malis, malit.

Plur. Cùm Malimus, malitis, malint.
Imperfectum. Cùm Mallem, malles, mallet.
Plur. Cùm Mallemus, malletis, mallent.
Perfectum. Cum Maluerim, &c.
Plusquamperfectum. Cum Maluiſſem, &c.
Futurum. Cùm Maluero, malueris, maluerit, &c.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Malle.
Perfectum, & Plusquamperf. Maluiſſe. *Cæteris caret.*

EDO, ES, EST.

Eas Perſonas tantùm ponemus, quæ Anomalis reſpondent.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

EDo, Ich eſſe / edis, *vel* es, edit, *vel* eſt.

Imperativi Præſens.

Ede, *vel* es.

Futurum, ſive Modus Mandativus.

Edito tu, *vel* eſto, edito ille, *vel* eſto.

Optativi Modi Tempus Præſens.

Sing. *Utinam* Ederem, *vel* eſſem, ederes, *vel* eſſes, ederet, *vel* eſſet.
Plur. *Utinam* Ederemus, *vel* eſſemus, ederetis, *vel* eſſetis, ederent, *vel* eſſent.

Conjunctivi Imperfectum.

Sing. Cùm Ederem, *vel* eſſem, eſſes, eſſet.
Plur. Cùm Eſſemus, eſſetis, eſſent.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Edere, *vel* eſſe.

In Paſſivo tantùm uſurpatur Præſens Indicativi.

Editur, *vel* eſtur, Man eſſet. In-

Indicativi Modi Tempus Præſens.

COmedo, Ich iſſe / comedis, *vel* comes comedit, *vel* comeſt.

Imperativi Futurum, ſive Modus Mandativus.

Comedito tu, *vel* comeſto, comedito ille, *vel* comeſto.

Optativi Præſens, & Imperfectum

U*tinam* Comederem, *vel* comeſſem, comeſſes, comeſſet.

P*lur*. U*tinam* Comeſſemus, comeſſetis, comeſſent.

Conjunctivi Præſens, & Imperfectum.

Cùm Comederẽ, *vel* comeſſem, comeſſem, comeſſet.

P*lur*. *Cum* Comeſſemus, comeſſetis, comeſſent.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Comedere, *vel* comeſſe.

Hæc duo Verba in reliquis non diſcedunt à norma tertiæ Conjugationis, cùm omnes Modos, T*empora*, *&* P*articipia habeant*.

Exeſt, Er iſſet aus / *in tertia* P*erſona Indicativi tantùm reperitur*.

FIO.

Indicativi Præſens.

FIO, fis, fit, Ich werde gemacht.
P*lur*. Fimus, fitis, fiunt.

Imperf. Fiebam, fiebas, fiebat. Ich ware gemacht.
P*lur*. Fiebamus, fiebatis, fiebant.

P*erfectum*. Factus, a, um, ſum, *vel* fui: es, *vel* fuiſti: eſt, *vel* fuit, *&c*. Ich bin gemacht worden.

Pluſquamperf. Factus, a, um, eram, *vel* fueram: eras, &c. Ich ware gemacht worden.

Fu-

Futurum. Fiam, fies, fiet. Jch werde gemacht werden.
Plur. Fiemus, fietis, fient.

Imperativi Præſens.

Fac fias, fiat. Werde du/ es werde/ oder / geſchehe.
Plur. Fiamus, fiatis, fiant.

Optativi Præſens, & Imperfectum.

Utinam Fierem, fieres, fieret, &c. Wolte GOtt/ ich wurde gemacht.

Perfect. Utinam Factus, a, um, ſim, *vel* fuerim, &c. Wolte GOtt/daß ich wäre gemacht worden.

Præteritum Pluſquamperfectum.

Utinam Factus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem, &c. Wolte GOtt/daß ich wäre gemacht worden.

Futurum. Utinam Fiam, fias, fiat, O daß ich wurde gemacht.

Plur. Utinam Fiamus, fiatis, fiant.

Conjunctivi Modi Tempus Præſens.

Cùm Fiam, fias, fiat, &c. Weil ich gemacht werde.

Imperfectum. Cùm Fierem, fieres, fieret, &c. Als ich gemacht wurde.

Perfectum. Cùm Factus, a, um, ſim, *vel* fuerim : ſis *vel* fueris: ſit, *vel* fuerit, &c. Weil ich bin gemacht worden.

Pluſquamperf. Cùm Factus, a, um, eſſem, *vel* fuiſſem: eſſes, *vel* fuiſſes, &c. Als ich ware gemacht wordē.

Futurum. Cùm Factus, a, um, ero, *vel* fuero: eris, *vel* fueris, &c. Da ich werde gemacht werden.

Infinitivi Præſens, & Præteritum Imperfectum.

Fieri, Gemacht werden.

Præteritum Perfectum,& Plusquamperfect. Factum, am, um, eſſe, *vel* fuiſſe, Gemacht ſeyn worden.
Futurum. Factum iri, *vel* faciendum, am, um, eſſe, Werden gemacht werden.
Participia Præteriti. Factus, a, um, Gemacht.
Futurum. Faciendus, da, dum, Der / die / das ſolle gemacht werden.

DIC, DUC, FAC.

DIc, Duc, Fac, E, litteram cum Compoſitis amiſerunt, ùt: *Prædic, Deduc, Calefac.*

EXCEPTIO.

Compoſita tamen ex verbo *Facio*, quæ A in I mutant, E ſervant, ùt: *Confice, perfice.*

Futurum priſcum in *aſſo*, & *eſſo.*

Apud Priſcos Futurum Conjunctivi primæ Conjugationis in ſyllaba *aſſo* deſinebat, ùt: *Amaſſo, interrogaſſo, judicaſſo*, pro *Amavero*, &c.

Plautus Amphitrione. *Si me irritaſſis, hodie lumbifragium hinc auferes.*

Secundæ verò Conjugationis in *eſſo*, ùt: *Prohibeſſo.* Cic. 3. de Legibus. *Magiſtratus nec obedientem, & noxium civem multis vinculis, verberibúsque coërcendo: ni par, majorve poteſtas populúsque prohibeſſit, ad quos provocatio eſto.*

DE VERBIS DEFECTIVIS.

INQUAM.

Indicativi Modi Tempus Præſens.

INquam, Ich ſage / inquis, inquit.
Pluraliter. Inquimus, inquiunt.
Imperfectum. Inquiebat.
Perfectum. Inquiſti.

Futu-

Futurum. Inquies, inquiet.

Imperativi Præſens.

Inque, *vel* inquito. *Participium.* Inquiens.

A J O.

Indicativi Præſens.

AJo, Ich ſage/ ais, ait. *Plur.* Ajunt.
Imperfectum. Ajebam. ajebas, ajebat.
Plur. Ajebamus, ajebatis, ajebant,

Imperativi Præſens. Ai.

Optativi Futurum, & Præſens Conjunctivi.

Ajas, ajat. *Participium.* Ajens, Ajentis.

Optativi Præſens, & Imperfectum, & Conjunctivi Imperfectum.

FOrem, fores, foret, *pro* Eſſem, eſſes, eſſet. *Pluraliter.* Forent, *pro* Eſſent.

Futurum Infinitivi. Fore, *pro* Futurum eſſe.

FAXO, *Futurum Indicativi, pro* Faciam.

QUÆSO, quæſumus, primam habet perſonam utriusque numeri Præſentis Indicativi.

AVE, Avete, Avere: Salve, Salvete, Salvere, ſecundam Perſonam Imperativi utriusque numeri, & Præſens Infinitum habent.

AVEO *hoc eſt*, Concupiſco, *plura habet tempora: nos hîc de verbo ſalutandi agimus.*

CEDO: *da*, vel *dic* ſecunda eſt Imperativi.

INFIT: tertia perſona Indicativi pro *incipit*, vel *inquit*:

OVAT: tertiam perſonam habet Indicativi, & Participium Ovans, ovantis.

DEFIT. Defieri: tertiam habet Indicativi, & Præſens Infinitivi.

Quæ ſequuntur, ad Futurum Optativi, vel Præſens, vel Futurum Conjunctivi, aut certè ad Præſens, vel Futurum Modi Potentialis pertinent.

Faxim, faxis, faxit. *Plural.* Faxitis, faxint.

Auſim, auſis, auſit.

Edim, comedim, *pro* Edem, comedam.

Duis, duit, duint, *pro* Des, det, dent, *aut* Dederis, dederit, dederint.

Perduint, *pro* Perdant.

DE VERBORUM IMPERSONALIUM CONJUGATIONE.

Poenitet, Verbum Defectivum Imperſonale, Activæ Conjugationis, ſic conjugabitur.

Indicativi Præſens.

Poenitet, Es reuet. *Imperfectum.* Pœnitebat. *Perfectum.* Pœnituit. *Pluſquamperf.* Pœnituerat. *Futurum.* Pœnitebit. *Imperativi Præſens.* Pœniteat.

Optativi Præſens, & Imperfectum.

Utinam Pœniteret. *Perfectum.* *Utinam* Pœnituerit. *Pluſquamperf.* *Utinam* Pœnituiſſet. *Futurum.* *Utinam* Pœnituerit.

Conjunctivi Præſens.

Cùm Pœniteat. *Imperfectum.* *Cùm* Pœniteret. *Perfectum.* *Cùm* Pœnituerit. *Pluſquampef.* *Cùm* Pœnituiſſet. *Fut.* *Cùm* Pœnituerit.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Pœnitere. *Perfectum, & Pluſquamperf.* Pœnituiſſe. *Gerundia.* Pœnitendi, do, dum.

Parti-

Participia Præſentis temporis. Pœnitens. *Participium* Pœnitendus *à verbo priſco* Pœniteor *remanſit: quemadmodum* Pigendus, Pudendus *à Paſſivis exoletis* Pigeor, Pudeor. *Cætera imperſonalia his Participiis, & Gerundiis carent.* Libens, Pudens, &c. *Nomina potiùs, quàm Participia cenſenda ſunt.* Liciturum *legitur apud Ciceronem*: Puditurum *apud Plinium: imò & Salluſtius* Pœniturum *dixit.*

PUGNATUR; Verbum defectivum Imperſonale, Paſſivæ Conjugationis, ſic conjugabitur.

Indicativi Præſens.

PUgnatur, Man ſtreitet. *Imperf.* Pugnabatur. *Perfectum.* Pugnatum eſt, *vel* fuit.
Plusquamperf. Pugnatum erat, *vel* fuerat.
Futurum. Pugnabitur. *Imperativi Præſens.* Pugnetur.

Optativi Præſens, & Imperfectum.

Utinam Pugnaretur.
Perfectum. Utinam Pugnatum ſit, *vel* fuerit.
Pluſquamperf. Utinam Pugnatum eſſet, *vel* fuiſſet.
Futurum. Utinam Pugnetur.

Conjunctivi Præſens.

Cùm Pugnetur. *Imperfectum. Cùm* Pugnaretur.
Perfectum. Cùm Pugnatum ſit, *vel* fuerit.
Pluſquamperf. Cùm Pugnatum eſſet, *vel* fuiſſet.
Futurum. Cùm Pugnatum erit, *vel* fuerit.

Infinitivi Præſens, & Imperfectum.

Pugnari.

Præteritum Perfectum, & Pluſquamperfectum.
Pugnatum eſſe, *vel* fuiſſe.
Futurum. Pugnatum iri.

RUDIMENTA.

Sive de octo partibus Orationis.

LITTERÆ, quibus utuntur Latini, ſunt tres & viginti. A, Be, Ce, De, E, Ef, Ge, H, I, Kappa, El, Em, En, O, Pe, Qu, Er, Es, Te, U, Ix, Ypſilon, Zeta.

Litteræ dividuntur in Vocales, & Conſonantes.

Vocales ſunt ſex, A, E, I, O, U, Ypſilon, quarum ultima tantùm in Dictionibus Græcis locum habet, ùt: *Hieronymus, Dionyſius.*

Cæteræ appellantur Conſonantes, quòd Vocalibus junctæ ſimul ſonent.

Syllaba fit ex litteris, una, vel pluribus, ùt: *A le as,*

Syllaba, quæ fit ex duabus Vocalibus, vocatur Diphthongus.

Diphthoni ſunt, æ, au, ei, eu, œ, yi, ùt *Præmium, Aurum, Hei, Europa, Pœna, Harpyia.*

Dictio fit ex ſyllabis, ùt *Aleas*: interdum fit ex una ſyllaba, ùt: *Mors.*

Oratio fit ex Dictionibus, ùt: *Aleas fuge, Mortem meditare.*

PARTES ORATIONIS.

PArtes Orationis ſunt octo, Nomen, Pronomen, Verbum, Participium, Præpoſitio, Adverbium, Interjectio, Conjunctio.

Harum quatuor, Nomen, Pronomen, Verbum, Participium declinantur: reliquæ, Præpoſitio, Adverbium, Interjectio, Conjunctio, Declinationis ſunt expertes.

DE

DE NOMIME.

NOmen eſt pars Orationis, quæ caſus habet, neque tempora adſignificat, ùt: *Muſa, Dominus.*

Nomen proprium eſt, quod res proprias, atque certas ſignificat, ùt: *Romulus, Roma.*

Appellativum eſt, quod res communes, atque incertas ſignificat, ùt: *Rex, Oppidum.*

Collectivum eſt, quod numero ſingulari ſignificat multitudinem, ùt: *Populus, gens, turba.*

Subſtantivum nomen eſt, quod per ſe in oratione eſſe poteſt, ùt: *Dux imperat, miles obtemperat.*

Adjectivum eſt, quod in oratione eſſe non poteſt ſinè Subſtantivo, apertè, vel occultè. Apertè, ùt: *Dux prudens, ſi ſtrenuos milites, dictóque audientes habeat, facilè hoſtes ſuperabit.* Occultè, ùt: *Qui tertianâ laborant, non veſcuntur bubulâ.* Hoc eſt, *tertianâ, febri, bubulâ carne.*

Adjectivum nomen vel habet tres formas, ùt: *Bonus, bona, bonum*; vel duas, ùt: *Brevis, & breve*; vel unam, ùt: *prudens, felix.*

Varia Adjectivorum genera.

Interrogativum nomen eſt, quo de re aliqua quærimus, ùt: *Quis, Uter, Quantus?*

Interrogativum Subſtantiæ eſt, cui reſpondemus per nomen Subſtantivum, vel Pronomen Demonſtrativum, ùt: *Quis, quæ, quod: Uter, utra, utrum: Quis hîc loquitur? Davus ille.*

Interrogativum Accidentis eſt, cui reſpondemus per nomen Adjectivum, ùt: *Quantus? Qualis? Quot? quotus? Cujus? cuja? cujum? cujas?* ſic: *Qualis fuit Hector? Fortis, magnanimus.*

Relativum eſt, quod nomen antecedens in memoriam reducit: id duplex eſt, Subſtantiæ, & Accidentis.

Relativum Subſtantiæ eſt, quod nomen Subſtantivum in memoriam reducit, ùt: *Qui, quæ, quod. Lego Ciceronem, qui fuit eloquentiſſimus Romanorum.*

Relativum Accidentis eſt, quod in memoriam reducit nomen Adjectivum, ùt: *Quantus, qualis, quot. Cicero fuit eloquens, qualis fuit Hortenſius.*

Redditiva ſunt, *Tantus, talis, tot, totidem*; quæ Relativis, *Quantus, qualis, quot*, ante, vel poſt redduntur, ùt: *Quales in Republica Principes ſunt, tales reliqui ſolent eſſe Cives. Cura, ut talis ſis, qualis haberi cupis. Quot homines, tot ſententiæ. Totidem ad te litteras dedi, quot tu ad me miſiſti.*

Quis, vel *qui, quæ, quod*: *Uter, utra, utrum*: *Quantus, qualis*: Et cætera Interrogativa, quando ponuntur poſt verba *Audio, Video, Scio, Intelligo, Neſcio*, & alia ejuſdem ſignificationis, appellantur Infinita, ùt: *Neſcio, quis ſit. Audio, quid dicas. Ignoro, quantus, aut qualis ſit.*

Poſſeſſivum Nomen eſt, quod aut rem poſſeſſam, aut ad aliquid pertinentem ſignificat, ùt: *Equus regius, miles Pompejanus.*

Patrium Nomen eſt, quod Patriam indicat, ùt: *Romanus, Athenienſis.*

Gentile nomen eſt, quod gentem, vel nationem indicat, ùt: *Italus, Græcus.*

Partitivum nomen eſt, quod aut unum ex multis ſignificat, aut multa ſingulatim.

Unum ex multis ſignificant *Quidam, aliquis, quispiam,*

piam, *quiſquam*, *ullus*, *nonnullus*, *quivis*, *quilibet*: quæ etiam Particularia vocantur.

Quæ multa ſingulatim ſignificant, ferè ſunt Univerſalia, ùt: *Omnis, cunctus, quicunque, nemo, nullus.*

Nomen Numerale eſt, quod numerum ſignificat, cujus variæ ſunt ſpecies.

Cardinale eſt, quod numerum abſolutè ſignificat, ùt: *Unus, duo, tres.*

Ordinale nomen eſt, quod numerum ordine digeſtum ſignificat, aut ultimum ex eo numero, ùt: *Primus, ſecundus, tertius.*

Diſtributiva, ſive Diviſiva nomina ſunt, quæ diſtributionem, ſeu diviſionem ſignificant, quibus ferè utuntur Oratores numero multitudinis, ùt: *Singuli, bini, terni, quaterni. Victores redite domum, bini, aut terni, ad ſummum quaterni: cavete ne ſinguli eatis. Heus tu! dato victoribus quaterna mala, victis ſingula, ne animis concidant.* *Quaterna*, id eſt, unicuique quatuor; *ſingula*, id eſt, cuique unum.

DE NOMINIBUS POSITIVIS, Comparativis, & Superlativis.

NOmen Poſitivum, ſive Abſolutum eſt, quod rem abſolutè, ſimpliciterque ſignificat, ùt: *Magnus, parvus.*

Comparativum eſt, quod rem vel attollit, vel deprimit, ùt: *Major, minor.*

Superlativum eſt, quod rem vel in ſummo loco, vel in infimo collocat, ùt: *Maximus, minimus.*

Nomina Comparativa, & Superlativa, fiunt à nominibus Adjectivis, quibus Adverbia *Magìs*, & *Minùs* rectè adjungi poſſunt, ùt: *Juſtus*, *Fortis.*

APPENDIX.

Nomina Subſtantiva, Pronomina, item Interrogativa, Relativa, Infinita, Redditiva, Poſſeſſiva, Partitiva, Numeralia, Patria, Gentilia, & quæ materiam adſignificant, ùt: Aureus, argenteus, cedrinus: *ad hæc* frugifer, almus, mediocris, omnipotens, medius, modicus, heſternus, fugitivus, erabundus, moribundus, *& nonnulla alia, neque Comparativa, neque Superlativa pariunt.*

A QUO CASU FORMENTUR. Comparativa, & Superlativa.

COmparativa fiunt à caſu *I* litterâ finito, additâ ſyllabâ *Or*, Superlativo verò additâ litterâ *S*, ſyllabis *Simus*, ùt: *Juſtus, juſti, juſtior, juſtiſſimus: Fortis, forti, fortior, fortiſſimus.*

EXCEPTIO I.

Poſitiva, *Er* ſyllabâ terminata, gignunt Superlativa, addito *Rimus*, ùt: *Tener, tenerrimus: Saluber, ſaluberrimus.*

EXCEPTIO II.

Facilis, gracilis, humilis, imbecillis, ſimilis, Superlativa pariunt, ſyllabâ *Is* mutatâ in *Limus*, ùt: *Facillimus, gracillimus, humillimus, imbecillimus, & imbecilliſſimus, ſimillimus.*

Suet: in Nerone cap. 51. fuit gracillimus cruribus: imbecillimus, & imbecilliſſimus, invenies in Comment.

EXCEPTIO III.

Nomina, quæ ante *Us* ſyllabam vocalem habent, rarò Comparativa, aut Superlativa gignunt, ùt: *Idoneus, noxius, arduus.*

Piiſſi-

Piiſſimus tamen, *& ſtrenuiſſimus*, *& nonnulla alia apud Probatos Authores legantur.*

EXCEPTIO IV.

A nominibus ex verbis *Facio*, *Dico*, *Volo* Compoſitis Comparativa in *Entior*, Superlativa In *Entiſſimus*, exeunt, ùt: *magnificus, magnificentior, magnificentiſſimus: Maledicus, maledicentior, maledicentiſſimus: Benevolus, benevolentior, benevolentiſſimus.*

Anomala, ſive Inæqualia.

Bonus,	melior,	optimus.
Malus,	pejor,	peſſimus.
Magnus,	major,	maximus.
Parvus,	minor,	minimus.
Multum,	plus,	plurimum.

DE PRONOMINE.

PRonomen eſt, quod locò nominis poſitum, certam, finitámque Perſonam adſignificat.

Pronomina partim ſunt Primitiva, partim Derivativa.

Primitiva, ſive Primigenia dicuntur, quæ prima ſunt, & à ſe orta, ùt: *Ego, tu, ſui, hic, iſte, ille, ipſe, is.*

Derivativa, vel potiùs derivata ſunt, quæ ex alijs, oriuntur, *Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, noſtras, veſtras.*

Ex his Demonſtrativa ſunt, quæ rem demonſtrant, ùt: *Ego, tu, hic, iſte, ille, ipſe, is.*

Horum quinque, *Hic, iſte, ille, ipſe, is*, & ex eo compoſitum *Idem*, Relativa dicuntur, cùm rem antecedentem in memoriam reducunt, ùt: *Virgilius carmina compoſuit, idémque ipſe ea cecinit.*

Poſſeſſiva ſunt, quæ poſſeſſionem ſignificant, ùt: *Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter.*

Gen-

Gentilia, ſive patria ſunt, quæ non ſolùm gentem, vel patriam, ſed etiam partes, ſectámve adſignificant, ùt: *Noſtras, veſtras.*

Reciproca duo ſunt, unum Primitivum, nimirum *Sui*, alterum Derivativum, *Suus.*

DE VERBO.

Verbum eſt pars Orationis, quæ modos, & tempora habet, neque in caſus declinatur.

Verbum duplex eſt, Perſonale, & imperſonale.

Perſonale eſt, quod omnes Perſonas utriuſque numeri habet, ùt: *Amo, amas, amat.*

Pluraliter. *Amamus, amatis, amant.*

Imperſonale eſt, quod primâ, & ſecundâ Perſonâ utriuſque numeri, & tertiâ multitudinis ferè privatur: unde & nomen traxit.

Id duplex eſt, alterum Activæ Declinationis, ùt: *Pudet. Pœnitet.* Alterum Paſſivæ, ùt: *Pugnatur, curritur.*

Verbum Perſonale dividitur in quinq; genera, Activum, Paſſivum, Neutrum, Commune, Deponens.

Activum eſt, quod litterâ *O* finitum, Paſſivum fit additâ litterâ *R*, ùt: *Amo, amor.*

Paſſivum eſt, quod ſyllabâ *Or* finitum, Activum fit, *R* litterâ abjectâ, ùt: *Amor, amo.*

Neutrum eſt, quod *M*, vel *O* litteris finitum, ex ſe Paſſivum Perſonale non gignit, ùt: *Sum, Sto, Servio*: Neque enim dicitur *Stor*, aut *Servior.*

Comune eſt, quod *Or* ſyllabâ tantùm finitum Activi ſimul, & Paſſivi ſignificationem habet, præcipuè Participium Præteriti temporis, & quæ tempora ejus

ejus adminiculo ſupplentur, ùt: *Experior*, *Complector*, *expertus*, *complexus ſum*, vel *fui*; nam Præſens, & Imperfectum, & quæ inde fiunt, ferè actionem ſignificant.

Deponens eſt, quod *Or* ſyllabâ tantùm finitum, activi, vel neutrì ſignificationem habet, ùt: *Sequor*, *Utor*, *Morior*.

De variis Verborum formis.

Inchoativum verbum eſt, quod rem quidem inchoatam, ſed ad finem, perfectionémque tendentem ſignificat, ùt: *Caleſco*, id eſt *Calidus fio*: *frigeſco*, id eſt *Frigidus fio*.

Perfectivum eſt, quod rem perfectam, abſolutámque ſignificat, ùt: *Caleo*, *Frigeo*.

Meditativum Verbum eſt, quod aſſiduam alicujus rei meditationem ſignificat, ùt: *Eſurio*, *cœnaturio*, qui enim *eſurit*, ac *cœnaturit*, nihil aliud, quàm cibum, cœnamque meditatur.

Frequentativum, ſive Iterativum eſt, quod rei frequentaionem, iterationémque ſignificat, ùt: *Rogito*, *as*, *Lectito*, *Scriptito*.

Diminutivum, vel potiùs Diminutum eſt, quod minùs, quàm id, à quo ortum eſt, ſignificat, ùt: *Sorbilo*, *à Sorbeo*.

DE PARTICIPIO.

Participium eſt pars Orationis, quæ tum caſus, tum tempora habet.

Participia Præſentis Temporis, vel in *Ans*, vel in *Ens* exeunt, ac ab omni verborum genere naſcuntur, exceptis Paſſivis, ùt: *Amans*, *Serviens*, *Complectens*, *Utens*.

Parti-

Participia Præteriti temporis in Tus, Sus, Xus, deſinunt, ac fiunt à verbis paſſivis, communibus, & deponentibus, ùt: *Amatus, uſus, complexus.*

Unum in Uus reperitur, *Mortuus* videlicet *à morior,*

Participia futuri tum in Rus, tum in Dus exeunt.

In Rus oriuntur ab omni genere verborum exceptis paſſivis, ùt: *Amaturus, ſerviturus, amplexurus, uſurus.*

In Dus, fiunt à paſſivis, & communibus, ùt: *Amandus, complectendus.* Interdum etiam à deponentibus, quæ aliquando fuerunt communia, ùt: *Sequendus* à *ſequor*, *ulciſcendus* ab *ulciſcor.*

Participia Præſentis temporis fiunt à prima perſona præteriti imperfecti, ſyllabâ *Bam* vel *Bar* mutatâ in Ns, ùt: *Amabam, amans: complectebar, complectens.*

Participia in Dus fiunt à Genitivis participiorum præſentis temporis, Tis ſyllabâ mutatâ in Dus, Da, Dum, ùt: *Amans, amantis, amandus, a, um: complectens, complectentis, complectendus, a, um.*

Participia præſentis temporis, gerundiis, & futuro in Dus carent Verba, quæ præterito Imperfecto deficiunt, ùt: *Odi, Cœpi, Novi, Memini.*

Participia præteriti tẽporis fiũt à poſteriore ſupino additâ litterâ S. *Amatu, amatus: complexu complexus.*

Participia futuri in Rus fiunt à priori ſupino, M litterâ verſâ in Rus, ùt: ***Amatum, amaturus: ſervitum, ſerviturus.***

DE PRÆPOSITIONE.

PRæpoſitio eſt pars Orationis, quæ cæteris partibus aut ſeparata, aut conjuncta ferè præponitur,

Sepa-

Separata, ùt: *Non ſum apud me præ Iracundia.*
Conjuncta, ùt: *Præſtat millies mori, quàm Deum vel leviſſimè offendere.*

Accuſativo ſerviunt.

Ad, apud, ante, adversùs, *vel* adversùm, cis, citra, circiter, circa, circùm, contra, erga, extrà, intrà, inter, infrà, juxta, ob, penes, per ponè, poſt, præter, propè, propter, ſecundùm, ſecus, ſuprà, trans, versùs, ultra, uſque.

Ablativo gaudent.

A, ab, abs, abſque, cùm, coram, clam, de, è, ex, præ, pro, procul, palàm, ſinè, tenus: quarum ultima ferè Genitivum amat, cùm vocabulo multitudinis adhæret, ùt: *Cumarum tenus, lumborum tenus:* Alioquin Ablativum, ùt: *Pectore tenus, ore tenus.*
Accuſativum, vel Ablativum pro varia ſignificatione poſtulant, *In, Sub, Super.*

Subter.

Subter, apud Oratores, Accuſativum habet: apud Poëtas etiam Ablativum.
Præpoſitiones, quæ tantùm conjunctæ præponuntur, ſunt Am, con, di, dis, re, ſe, ùt: *Ambigo, cōnfero, dinumero, diſputo, repeto, ſejungo.*

DE ADVERBIO.

Adverbium eſt pars Orationis, quæ vocibus addita, earum ſignificationem explanat, ac definit.

finit, ùt: *Raró loquitur, bene peritus, vehementer iratus, parùm diligens.*

Adverbiorum varia ſunt genera, & ſignificationes.

Comparandi, ùt: *Magìs, minùs, fortiùs.*
Confirmandi, ùt: *Profectò, ſanè, certè.*
Congregandi, ùt: *Simul, unà, pariter.*
Demonſtrandi, ùt: *En, ecce.*
Diverſitatis, ùt: *Aliter, ſecus.*
Dubitandi, ùt: *Forſan, forſitan, fortaſſis, fortaſſe.*
Eligendi, ùt: *Potiùs, immò.*
Eventûs, ùt: *Fortè, fortuitò.*
Hortandi, ùt: *Eja, agè, agedum, agitè.*
Intendendi, ùt: *Acriter, ſtudiosè, vehementer.*
Interrogandi, ùt: *Cur? quare? quid ita? quamobrem?*
Loci, ùt: *Hìc, huc, hâc, horſum.*
Negandi, ùt: *Non, nequaquam, minimè, haud, haudquaquam.*
Numeri, ùt: *Semel, bis, ter, ſæpe, centies, millies.*
Optandi, ùt: *Utinam, ô utinam, ô ſi!*
Ordinis, ùt: *Primùm, deinde, poſtremùm.*
Prohibendi, ùt: *Ne.*
Qualitatis, ùt: *Prudenter, peritè, eleganter.*
Quantitatis, ùt: *Parùm, multùm, ſatis, nimiùm.*
Remittendi, ùt: *Segniter, remiſsè, oſcitanter.*
Reſpondendi affirmativè, ùt: *Etiam, ita, maxime, quidni?*
Separandi, ùt: *Seorſim, ſeparatim.*
Similitudinis, ùt: *Sicut, ſicuti, ùt, uti.*

Tem-

nporis, ùt: *Hodie, cras, perendie, heri, nudiùs tertiùs.*
candi, ùt: *Heus! eho!*

DE INTERJECTIONE.

Iterjectio eſt pars Orationis, quæ varios animi affectus indicat.

Interjectionum variæ ſunt formæ, & ſignificationes.

lmirantis, ùt *Papæ, ô vah!*
lmirantis, & interdum ironiæ, ùt: *Hui.*
eprehendentis aliquid ex improviſo, ùt: *At, ſed.*
olentis, & ingemiſcentis, ùt: *Ah, heu, hei.*
ulantis, ùt: *Oh! oh!*
xclamantis, ùt: *Prô! ô!*
xecrantis, ùt: *Nefas, infandum.*
xultantis, & interdum inſultantis, ùt: *Vah.*
ridentis, ùt: *O præclarum cuſtodem ovium, ùt ajunt, lupum.*
ætantis, ùt: *Evax.*
audantis, aliquando exultantis, ùt: *Euge.*
ugentis, ùt: *Hei! heu!*
ræſagientis malum, vel miſerantis, vel minantis, ùt: *Væ!*
ejicientis cum faſtidio, ùt: *Apage, apageſis.*
ilentium indicentis, ùt: *St.*
tomachantis, ſive indignantis, ùt: *Malum.*
uſpirantis, ùt: *Ah! ah!*
imentis, ùt: *Hei.*

DE CONJUNCTIONE.

COnjunctio eſt pars Orationis, annectens, ornánsque ſententiam.

Conjunctionum ſpecies, ſive Significationes variæ ſunt.

Adverſativæ, ùt: *Etſi, tametſi, quamquam, quamvis, &c.*
Cauſales, ùt: *Nam, namque, ſiquidem, quia, quoniam, enim, etenim, quòd, propterea, &c.*
Collectivæ, ſive illativæ, ſive rationales, ùt: *Ergo, igitur, quarè, quocirca, quapropter, itaque, &c.*
Copulativæ, ùt: *Ac, atque, & que, &c.*
Disjunctivæ, ùt: *Vel, ve, ſive, aut, ne.*
Expletivæ, ùt: *Quidem, equidem.*

Conjunctiones partim ſunt Præpoſitivæ, partim Subjunctivæ, partim Mediæ.

Præpoſitivæ, ſive principes ſunt, quæ in oratione præeunt, ùt: *Aut, ac, atque, at, aſt: vel, nec, néque: niſi, ſeu, ſive.*
Subjunctivæ, ſive ſubditæ, quæ ſubeunt, ùt: *Que, ve, ne, quidem, quoque, autem verò, enim, &c.*
Communes, ſive mediæ, quæ & præeunt, & ſubeunt, ùt *Ergo, igitur, itaque, equidem, &c.*

DE

E ACCIDENTIBUS, SIVE ATTRIBUTIS PARTIUM ORATIONIS.

Int quædam, quæ partes Orationis, comitantur, ùt: *Numerus*, *Caſus*, *Genus*, *Declinatio*, *Modus*, *Tempus*, *Perſona*, *Figura*, *Species*, Quæ accidentia, ſive attributa partium Orationis vocantur.

umeri Nominum, Pronominum, Verborum, & Participiorum ſunt duo. Singularis, ùt: *Muſa*, *Ego*, *Amo*, *Amans*: Plur. ùt: *Muſæ*, *Nos*, *Amamus*, *Amantes*.

ús Nominum, Participiorum, & nonnullorum Pronominum ſunt ſex: *Nominativus*, *Genitivus*, *Dativus*, *Accuſativus*, *Vocativus*, *Ablativus*.

men, Pronomen, Participium tria habent genera præcipua: Maſculinum, ſive Virile, cui præponitur Pronomen Hic, ùt: *Hic Dominus*, *meus*, *doctus*: Fœmininum, ſive Muliebre, cui præponitur Pronomen Hæc, ùt: *Hæc Ancilla*, *mea*, *docta*: eutrum, cui præponitur Pronomen Hoc, ùt, *Hoc mancipium*, *meum*, *doctum*.

iis tribus generibus naſcuntur duo alia, Commune duorum, & Commune trium. Commune duorum eſt, cui præponuntur Pronomina Hic, Hæc, ùt: *Hic*, *& Hæc Parens*; Commune trium, e omne, cni proponuntur Pronomina Hic, æc, Hoc, ùt: *Hic*, *& Hæc*, *& Hoc prudens*, *noſtras*, *ram*.

Declinationes, ſive Formæ Nominum ſunt quinque.

PRima, cujus Genitivus terminatur Æ Diphthongo, ùt: *Muſa, Muſæ.*

Secunda, cujus Genitivus terminatur litterâ I, ùt: *Dominus, Domini.*

Tertia, cujus Genitivus terminatur ſyllabâ Is, ùt: *Sermo, Sermonis.*

Quarta, cujus Genitivus terminatur ſyllabâ Us, ùt: *Senſus, ſensûs.*

Quinta, cujus Genitivus terminatur litteris E, & I ſeparatis, & ſyllabâ creſcit, ùt: *Dies, Diei.*

Pronomina Meus, Tuus, Suus, Noſter, Veſter, ad primam, & ſecundam Nominum Declinationem ſpectant: Noſtras, Veſtras ad tertiam: cætera peculiares habent.

Participia, quæ in Ans, & Ens exeunt, ad tertiam Declinationem pertinent, ùt: *Amans, Docens, &c.* Reliqua ad primam, & ſecundam, ùt: *Amaturus, ra, rum: Amandus, da, dum, &c.*

Declinationes, ſive Conjugationes Verborum ſunt quatuor.

PRima, cujus ſecunda perſona præſentis Indicativi exit in As, & Infinitum in Are, ùt: *Amo, amas, amare.*

Secunda in Es longum, & Infinitum in Ere, ùt: *Doceo, doces, docere.*

Ter-

Tertia in Is breve, & Infinitum in Ere, ùt: *Lego*, *legis*, *legere.*

Quarta in Is longum, & Infinitum in Ire, ùt: *Audio*, *audis*, *audire.*

Modi Verborum triti, ac communes ſunt quinque: Indicativus, Imperativus, Optativus, Conjunctivus, Infinitivus.

Tempora Verborum ſunt quinque: Præſens, ſive Inſtans, Præteritum Imperfectum, Præteritum Perfectum, Præteritum Plusquamperfectum, Futurum.

Perſonæ Pronominum ſunt tres: Prima *Ego*; Secunda *Tu*: Reliqua Pronomina tertiæ ſunt perſonæ, præter *ipſe*, *ipſa*, *ipſum*, quod cujusvis eſt perſonæ: item Provocabulum, *Qui*, *quæ*, *quod.*

Perſonæ Verborum ſunt tres: Prima, ùt: *Amo.* Secunda, ùt: *Amas.* Tertia, ùt: *Amat.*

Nomina, & Participia exceptis Vocativis incertæ ſunt Perſonæ, ſicut & Verba infinita: eam enim Induunt perſonam, cujus eſt Verbum, cui adhærent, ùt: *Ego M. Tullius defendi Rempublicam adoleſcens, non deſeram ſenex. Cupio te erudire.*

Vocandi caſus, quoniam ſecundis perſonis tantùm adhærent, ſolùm ſunt ſecundæ perſonæ.

Figuræ Nominum, Pronominum, Verborum, Participiorum, Præpoſitionum, Adverbiorum, Conjunctionum, duæ ſunt. Simplex, ùt: *Prudens*, *Is*, *Amo*, *Amans*, *Abs*, *Prudenter*, *Enim.* Compoſita, ùt: *Imprudens*, *Idem*, *Adamo*, *Adamans*, *Abſque*, *Imprudenter*, *Etenim.*

Digitized by Google

Species Nominum, Pronominum, Verborum, Adverbiorum ſunt duæ: Primitiva, ùt: *Pater*, *Tu*, *Caleo*, *clam*. Derivativa, ùt: *Paternus*, *tuus*, *a*, *um*, *Caleſco*, *Clanculum*.

PRÆCEPTA ALIQUOT DE CONTRUCTIONE TYRONIBUS EDISCENDA.

I.

ADjectivum Nomen concordat cum Subſtantivo in genere, numero, & caſu, ùt: *Puer ingenioſus*. *Memoria infirma*. *Ingenium tardum*.

II.

RElativum Qui, quæ, quod, cohæret cum antecedente Subſtantivo in genere, & numero, ùt: *Non eſt dicendus puer ingenuus, qui verecundiam non amat*. *Accepi tuas litteras, quæ mihi jucundiſſima fuerunt*. *Legi tuum Epigramma, quod mihi mirandum in modum placuit*.

III.

VErbum Perſonale Finiti Modi poſtulat ante ſe Nominativum ejuſdem numeri, & perſonæ, ùt: *Ego lugeo*. *Tu rides*. *Præceptor docet*. *Nos Legimus*. *Vos ſcribitis*. *Aleatores vapulârunt*.

IV.

VErbum Infiniti Modi ante ſe Accuſativum habet, ùt: *Gaudeo te bene valere*. *Doleo parentes tuos ægrotare*. *Lætor fratrem tuum ſalvum, & incolumem veniſſe*.

V.

V.

VErbum Subſtantivum non ſolùm ante,ſed etiam poſt ſe Nominativum petit, ùt: *Parſimonia eſt num Vectigal. Avus tuus fuit vir doctus. Verecundia aximum ornamentum pueritiæ.*

VI.

OMne Verbum Perſonale Finiti Modi poteſt utrinque habere Nominativum pertinentem eandem rem, ùt: *Hic vocatur Paulus. Ille vivit mimus. Boni moriuntur læti.*

VII.

QUotieſcunque duo nomina Subſtantiva ad res diverſas pertinentia in oratione ponuntur ſiconjunctione, alterum erit Genitivi casûs, ùt: *r Pompeji. Epiſtola Ciceronis. Carmen Virgilij.*

VIII.

VErbum Activum poſt ſe accuſandi caſum poſtulat, ùt: *Pueri ingenui amant litteras. Frater tuus Ciceronem diligenter.*

IX.

VErbum Paſſivum poſt ſe Ablativum deſiderat cùm Præpoſitione à, vel ab, ùt: *Littera aman- pueris ingenuis. Cicero legitur à fratre tuo diligenter.*

X.

QUodvis Verbum admittit Præpoſitionem cum ſuo caſu, ùt: *Fui in Templo. Eo in Gymnaſium. in ſcamno.*

XI.

OMne Verbum, & multa Nomina Dativum habere poſſunt, ejus rei, cui damnum aliquod,

quod, vel commodum datur, ùt: *Laboras aliis, mihi ſoli es otioſus. Catilina fuit pernicioſus Reipublicæ. Senes non ſibi, ſed filiis, aut nepotibus ſerunt.*

XII.

TEmporis continuatio in Accuſativo, vel Ablativo ponitur, frequentiùs tamen in Accuſativo, ſi per quamdiu fiat interrogatio, ùt: *Pater tuus vixit quinquaginta annos, vel quinquaginta annis. Dedi operam Diomedi tres annos, vel tribus annis. Scripſi duas horas, vel duabus horis.* Si autem non per *Quamdiu*? ſed per *Quando*? fiat interrogatio, tempus Ablativo caſu effertur, ùt: *Quando tibi datum eſt hoc negotium? annò ſuperiore.*

XIII.

CUicunque Verbo poteſt addi Ablativus ſignificans pretium, ùt: *Emi librum decem denariis. Vendidi atramentarium tribus ſeſtertiis.* Vel Inſtrumentum, ùt: *Scribo calamo. Percutio ferulâ.* Vel cauſam, propter quam aliquid fit, ùt: *Servus tuus interiit fame. Tabeſco dolore.* Vel modum, quo aliquid fit, ùt: *Innocens læto animo moritur.* Modum autem actionis cognoſcimus interrogatione, *Quomodo*? ùt: *Quomodo tulit injuriam? æquo animo.*

XIV.

GErundia, Supina, & Participia, poſtulant poſt ſe caſus Verborum, à quibus oriuntur, ùt: *Scribo litteras. Tempus eſt ſcribendi litteras. Eo ſcriptum litteras. Sum ſcripturus litteras.*

FINIS.

1468747